

se
&
ud

DSB

THOMAS WINDING

'Jeg behøver ikke
identificere mig
med den såkaldte
Thomas Winding'

FEBRUAR 2007

DET VAR
GODT NOK
TIL HOLBERG,
KIERKEGAARD
OG BOHR.
MEN ER DET
GODT NOK
TIL DIG?

KOM TIL ÅBENT HUS I UGE 9

På www.ku.dk kan du finde program, tid og sted

KØBENHAVNS UNIVERSITET

DEN KGL. VETERINÆR- OG LANDBOHØJSKOLE & DANMARKS FARMACEUTISKE UNIVERSITET
ER FRA 1. JANUAR BLEVET FAKULTETER PÅ KØBENHAVNS UNIVERSITET

- 04 Om DSB**
- 08 Jagtvej 69**
Unik fotoserie fra 'Ungeren'
- 16 Thomas Winding**
Fortællingen om en fortæller
- 30 Fem feinschmeckere**
Lotus, Jaguar, Porsche, Cadillac og Morgan. Mere end blot biler
- 36 I eksil**
Mød musikeren Kiku Day
- 38 Kun de, som lever, kan dø**
Vi skal alle sammen herfra, men døden er alligevel tabu
- 48 Profil**
Brødrene Kragh har både spørgsmål og svar. Næsten da
- 50 Novelletter**
I denne måned skriver Pablo Henrik Llambias i Ud & Se
- 54 Årets annonce**
Vind flotte vaser og lamper
- 56 Læserbreve**
- 62 Krydsord & sudoku**
- 64 Børnesider**
Om at tegne på kroppen
- 66 Om lidt**
Ny viden, teknik og gadgets

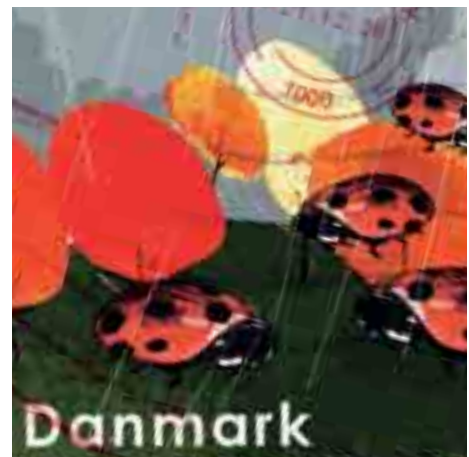

MERE END EN GOD STEMME

Han er kendt som en af de store historiefortællere i sin generation. Thomas Windings egen historie er inspireret af den indiske mystiker Nisargadattas ord om, at 'altings udfoldelse er livets mening'.

ET KONTROVERSIELT HUS

Ungdomshuset i København bringer sindene i kog. Ud & Se har haft fotograf Nicky Bonne inde i huset, hvor medierne sjældent kommer.

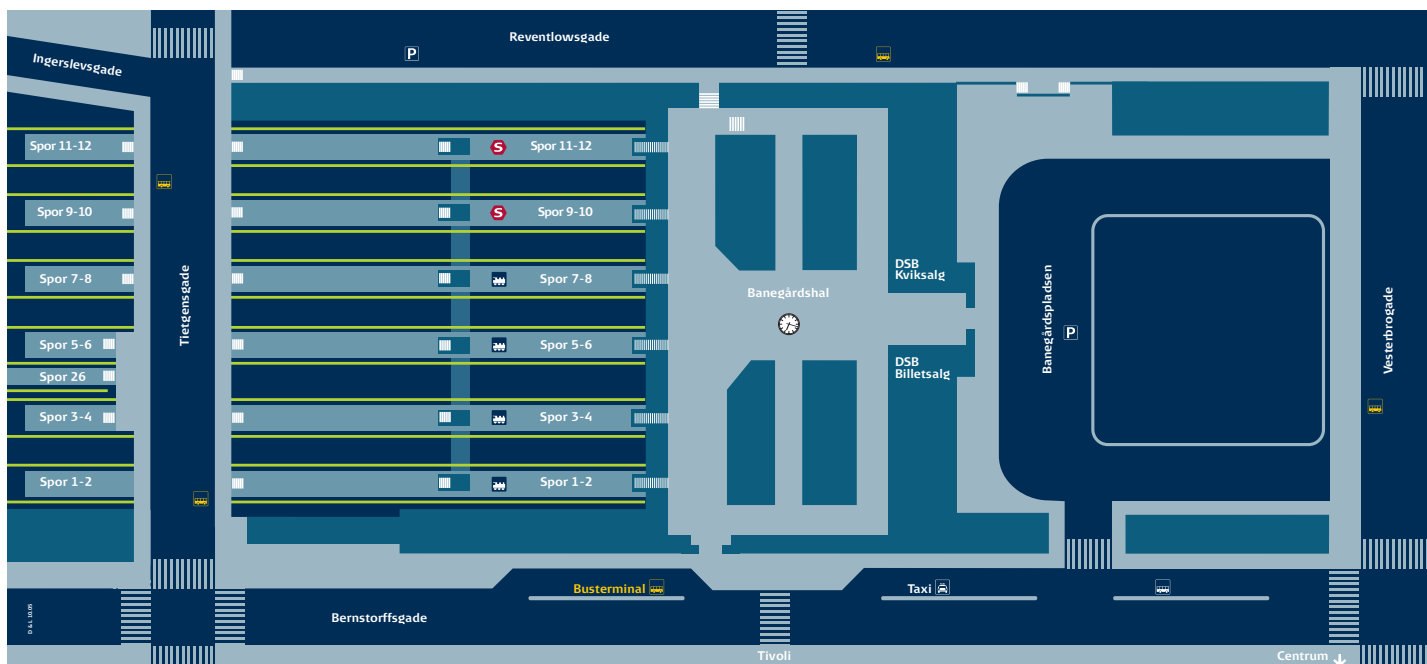

Udgiver: DSB, Sølvgade 40, 1349 Kbh. K. 70 13 14 15.
Ansvarshavende redaktør: Informationschef Anna Vinding.
Redaktion: Redaktør Andreas Fugl Thøgersen, redaktionssekretærer Henrik Nordskilde og Mette Hattel, art directors Katinka Bukh og Torsten Høgh Rasmussen, redaktionsassistent Birgitte Felmer Olsen. Korrektur ved Anders Abildgaard Nielsen.
Annoncer og distribution: Jungersted Media, 35 22 20 20 og info@jungersted.com. Se mere på jungersted.com. Oplag: 194.071 stk. (Dansk Oplagskontrol) Tryk: Stibo Graphic, Danmark. ISSN 0106-7850 Læsertal: 786.000. Artikelforslag: dsb.dk/artikelforslag. Ud & Se påtager sig intet ansvar for manus og materialer, som indsendes uopfordret. Abonnement: dsb.dk/udogse. Forside: Thomas Winding fotograferet en vinterdag i Østre Anlæg i København af Per Morten Abrahamsen.

FREMTIDENS DANSKER

Kiku Day har forældre fra USA og Japan, er opvokset i Danmark og bor i London. Hun fortæller Lasse Ellegaard om sit behov for at føle verden og om dansk smålighed.

om DSB

Ansigtssløftning til Hovedbanegården

Der er heftig aktivitet på Københavns Hovedbanegård på grund af en større ombygning og renovering af bygningen, Banegårdspladsen og perronerne. I marts går fjerde etape af arbejdet i gang. Projektet er opdelt i syv etaper og afsluttes juni 2008. Renoveringen har stået på siden januar 2006. Følg projektet på dsb.dk

Farvel til Lille-Nord

Siden 1. januar 2007 har Lokalbanelen stået for driften af strækningen mellem Hillerød og Helsingør, Lille-Nord. Samtidig er der blevet indsat nye tog på strækningen, såkaldte Coradia Lint 41-tog fra Tyskland. Køreplanen er der ikke lavet om på, dog starter og slutter togene i Hillerød. Det påvirker de første morgentog og de sene aftentog. DSB drev i 142 år Lille-Nord.

Ny station

6. januar stod Ringbanen færdig, da Ny Ellebjerg Station blev indviet. Stationen er i lighed med Flintholm Station en vigtig

skiftestation, fordi den giver mulighed for at skifte mellem Ringbanen og Køge Bugt-banen. Desuden introducerer DSB en ny køreplan med tog hvert femte minut i dagtimerne på banen. Ringbanen kører mellem Hellerup og Ny Ellebjerg Station, og den nye del af banen løber fra Flintholm til Ny Ellebjerg. Det gennemsnitlige daglige passagertal på denne del af Ringbanen var godt 23.000 i 2006.

Plads over Øresund

Passagerer, der rejser over Øresund, har fået mere plads. DSB har nemlig indsat tre ekstra togsæt om morgenen og om aftenen

på strækningen. De ekstra togsæt har kørt over Øresund siden 7. januar i år og blev indsat, fordi antallet af passagerer, der rejser over Øresund, i 2006 steg med 17 procent, hvilket gav pladsmangel på strækningen.

Flere medarbejdere

I februar bliver et hold nye salgsmedarbejdere ansat i DSB. Det er resultatet af et samarbejde mellem DSB og AOF i Brøndby Strand. De nye ansigter har gennemført et forskoleforløb på otte uger og derefter et praktikforløb i en Kort og Godt-butik. Indtil videre har tre hold afsluttet forløbet.

De to første hold blev etableret på grundlag af opsøgende arbejde af AOF og DSB, og det tredje blev til på baggrund af uopfordrede henvendelser. Læs mere om jobmuligheder på dsb.dk

Garanti til pendlere

Siden årsskiftet har pendlere kunnet få deres penge tilbage ved bestemte typer forsinkelser. Pendlerrejssetidsgarantien skal sammen med Basisrejssetidsgarantien, som trådte i kraft 1. oktober, supplere den service, DSB allerede leverer, hvis togene er forsinket eller aflyst, fx i form af taxaboner og erstatningskørsel med bus. For begge typer garantier gælder

der det, at passagerer skal tilmelde sig garantien, før de kan få erstatning. Yderligere information på telefon 70 13 14 15.

Hittegods

Hittegods, som er fundet i tog eller på stationer, kan afleveres til DSB. Penge, værdipapirer, særligt værdifulde smykker og lignende afleverer DSB straks til politiet. Andet hittegods opbevares i maksimum 30 dage, hvorefter også det overdrages til politiet. Hvis du har glemt noget i toget eller på stationen, kan du oprette en elektronisk efterlysning på nettet. Læs mere på dsb.dk

Abonnér på Ud & Se i et år for 215 kroner

Et årsabonnement på Ud & Se i Danmark og Norden koster 215 kroner. I det øvrige Europa er prisen 339 kroner per år. Abonnement kan bestilles ved at sende navn og adresse til udogse@dsb.dk eller med post til Ud & Se, Sølvgade 40, 1349 Kbh K.

Nye DSB Orange tilbud

DSB Orange Tog

Kunderne har taget de nye DSB Orange Tog til sig. Det viser den store interesse, som har mødt vores tilbud. Derfor fortsætter det - i første omgang - frem til sommeren 2007.

Du kan fremover benytte tre DSB Orange Tog-afgange fra København til Århus fredag eftermiddag og en DSB Orange Tog-afgang fra Århus til København fredag, lørdag og søndag.

En billet til DSB Orange Tog koster kun 160 kroner. Og så er det lige meget, hvor langt du rejser på strækningen mellem København-Århus-København. Du skal blot krydse Storebælt.

Du kan købe billet til et DSB Orange Tog fra to måneder før afrejse til umiddelbart før afgang. Det er en god idé at bestille plads, selv om det ikke er noget krav. En pladsbillet koster kun 20 kroner.

Billetter til DSB Orange Tog kan du kun købe på en station eller i telefonsalget. Du kan hente den bestilte billet på en af vores billetautomater.

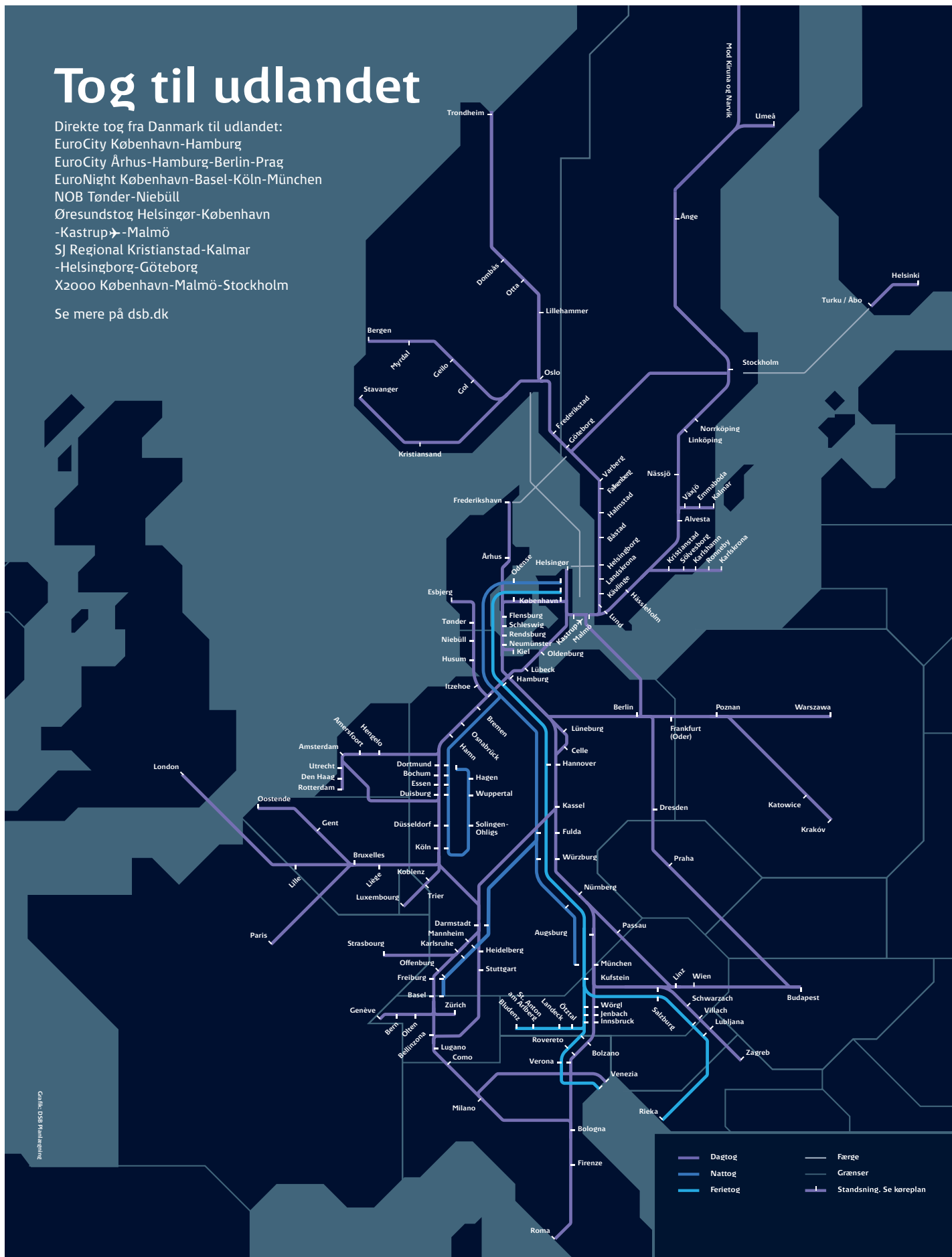
DSB Orange Endagsbillet

I vinterferien giver vi dig nu for første gang mulighed for at rejse med DSB Orange Endagsbillet uden for sommerferien. Du kan tage en sviptur over Storebælt i ugerne 7 og 8. Til sommerpriser. Dvs. halv pris, bare du krydser bæltet. Lad bilen stå - nyd friheden. Og køb billetten nu!

Tog til udlandet

Direkte tog fra Danmark til udlandet:
 EuroCity København-Hamburg
 EuroCity Århus-Hamburg-Berlin-Prag
 EuroNight København-Basel-Köln-München
 NOB Tønder-Niebuß
 Øresundstog Helsingør-København
 -Kastrup→-Malmö
 SJ Regional Kristianstad-Kalmar
 -Helsingborg-Göteborg
 X2000 København-Malmö-Stockholm

Se mere på dsb.dk

Køb din rejse på dsb.dk ...og print den selv

"Det er net nok"

Spring køen over - planlæg, køb og print din billet på dsb.dk. Her kan du også finde flyrejser og booke hotel i udlandet, spille golf med Harry og meget, meget mere. Ja, på dsb.dk er det let nok.

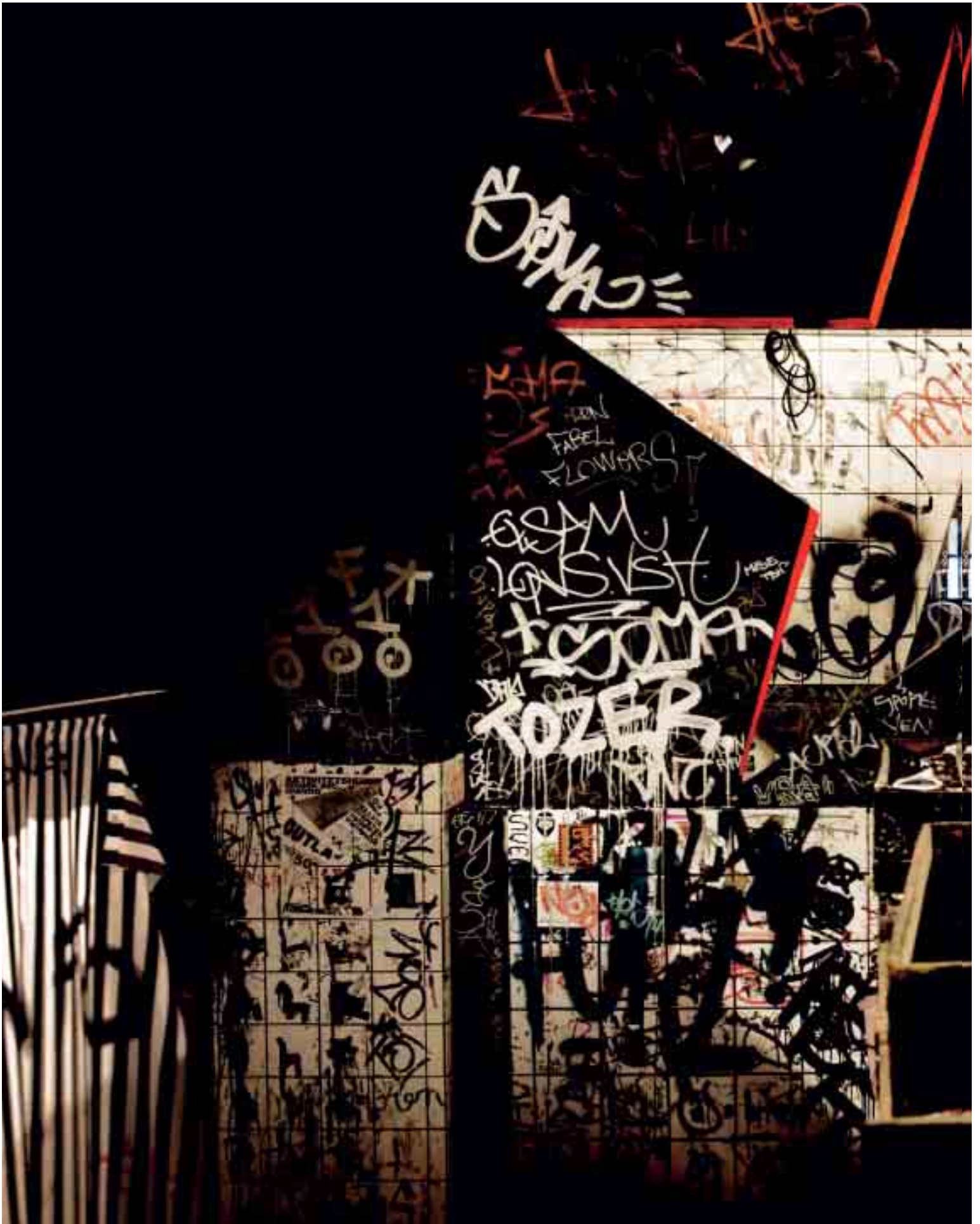
FOTO NICKY BONNE/SUMO
TEKST OLIVER STILLING

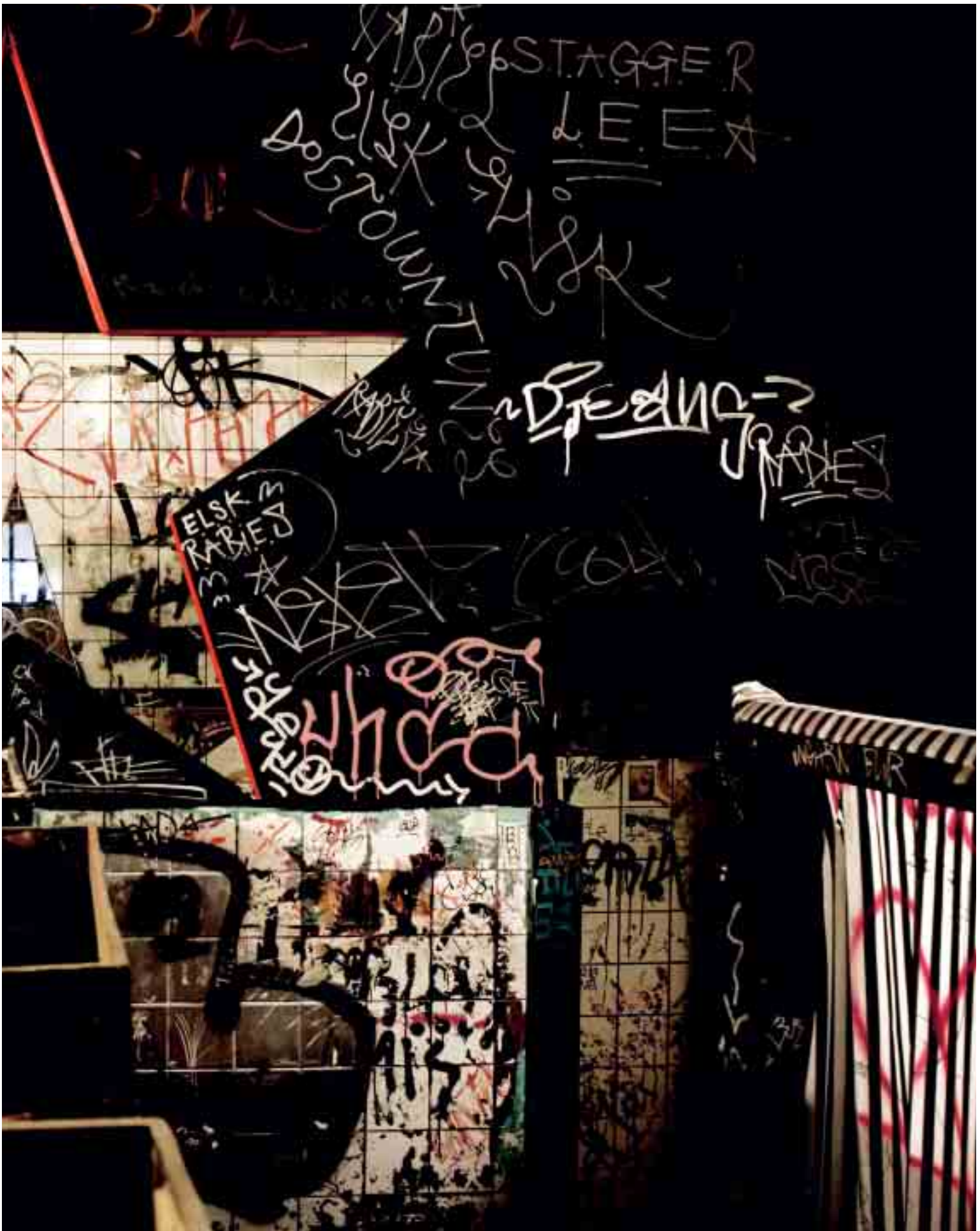
JAGTVEJ

DE FÆRRESTE DANSKERE, der nu og da bladrer i en avis eller tænder for et tv, har kunnet undgå at bemærke, at der er en strid blæst om Ungdomshuset på Nørrebro i København. Det er langt fra første gang i de 24 år, huset har været tilholdssted for den vildere del af den københavnske ungdom. Til gengæld lader det til, at husets brugere denne gang må finde et andet sted at være. Men det er en helt anden historie. Bygningen på Jagtvej 69 blev opført i 1897 som et folkets hus i arbejderbevægelsens regi. I 1910 blev den anden internationale kvindekongres holdt i huset, og det var ved den lejlighed, at Kvindernes Internationale Kampdag blev vedtaget. Efter anden verdenskrig blev bygningen brugt til at huse tyske flygtninge. Så sent som i 1950'erne blev der afholdt storstilede boksestævner og afdansningsballer på stedet. Da en gruppe folk fra bz-bevægelsen efter en del tovtrækkerier fik tildelt brugsret over huset af Københavns Kommune i 1982, havde det stået tomt i over 20 år. Siden da har 'Ungerne' været tilholdssted for unge og et internationalt centrum for punkmusik. I 2001 købte frikirken Faderhuset ejendommen, men de unge har nægtet at forlade matriklen. Den konflikt er i skrivende stund ikke afsluttet. Uanset hvad. Tilbage står et hus, hvis vægge har hørt og set lidt af hvert i årenes løb – endnu i hvert fald. Den nye ejer har ansøgt om en nedrivningstilladelse. Ud & Se fik mellem jul og nytår et – for medier – sjældent kig ind bag facaden på Jagtvej 69. Ind i et hus, som brugerne selv har indrettet. 🐾

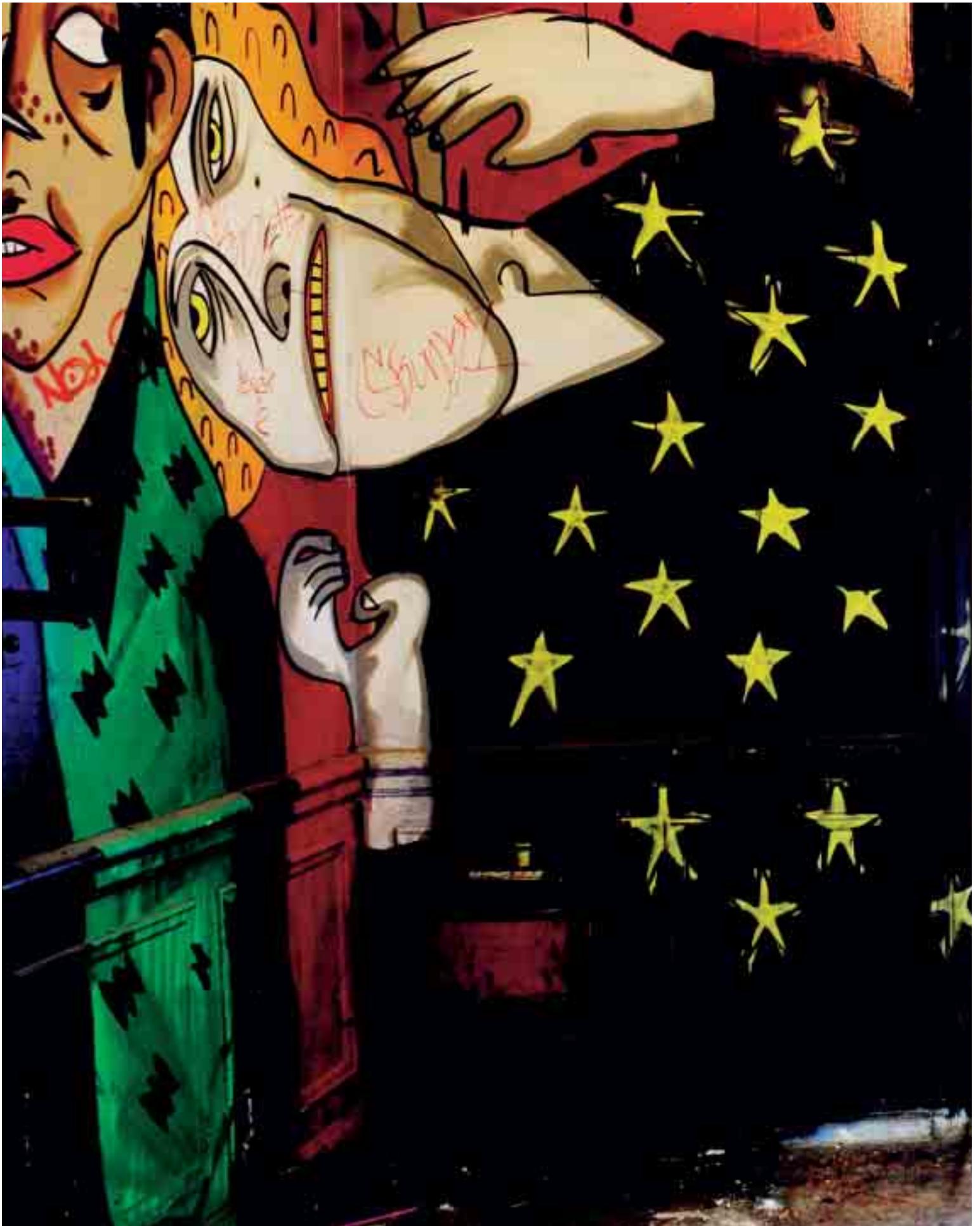

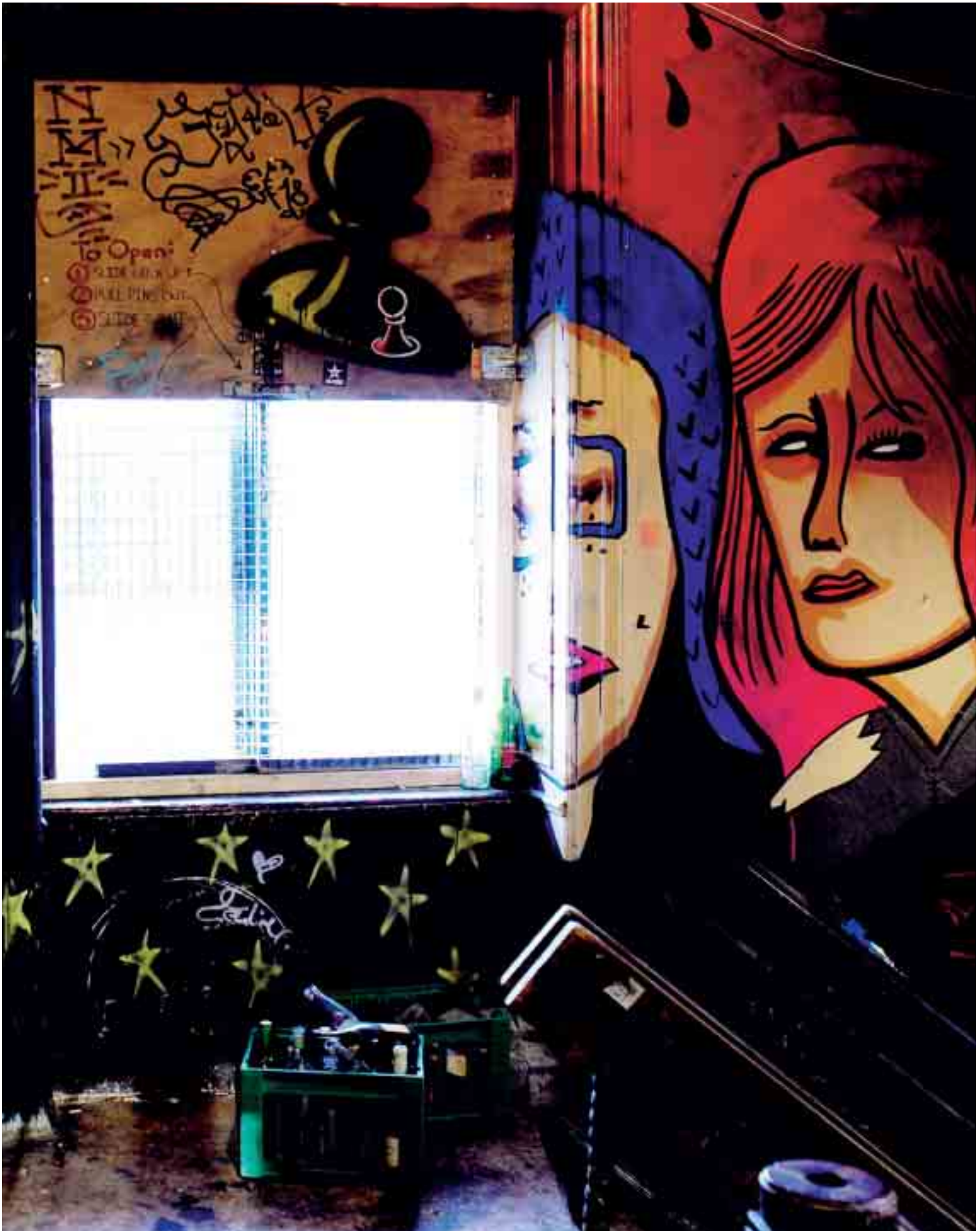

FIGUREN
DE KALENDE
THOMAS
WINDING

'Hver dag står jeg op og samler de dele, der er Thomas Winding. Men han findes for så vidt ikke. Den største opdagelse, et menneske kan gøre, er at finde ud af, at man ikke er nødt til at være den, man er.' Med udgangspunkt i tre samtaler fordelt på tre dage tegner journalist Oliver Stilling et portræt for Ud & Se af en mand, der tænker sidelæns, og som til tider mener, at han lige så godt kunne være en nisse

DAGEN EFTER at jeg har slukket for båndoptageren og sagt farvel til Thomas Winding (for tredje gang på tre dage), dumper en sær konvolut ind gennem brevsprækken. Den er klækeligt overfrankeret, frimærkerne sidder mærkeligt, og det fremgår ikke, hvem der er afsenderen. Bogstaverne, der danner mit navn og min adresse, fylder det meste af forsiden. Håndskriften er så urolig, at jeg et øjeblik tænker, at det må være fra et barn.

Men indeni ligger en maskinskreven tekst, som jeg genkender, for jeg har nemlig allerede læst den. Dagen forinden hev Thomas Winding en tilsvarende tekst frem, som han gav mig, mens vi talte sammen på

Det Lille Teater i København, hvor han var ved at instruere sit eget teaterstykke 'En tur i stuen' for de to-fire-årige. De fire papirer var en præcisering af, hvad han syntes var vigtigt at få sagt i dette interview, hvis han nu ikke havde formuleret sig så klart, som han gerne ville.

– Jeg associerer lidt, når jeg taler, nærmest undskyldte han med sin velkendte bløde bamsevokal.

Den nye tekst, som er kommet med posten, ligner umiddelbart den gamle til forveksling. Men Thomas Winding har rettet nogle slåfejl og føjet et enkelt afsnit til – åbenbart efter at han er blevet fotograferet. Tillige har han på pædagogisk manér markeret tilføjelsen med en lille

Thomas Winding er ham, der har skrevet noget for børn. Manden med den gode stemme. Børnenes bedste ven er der sgu også nogen, der har kaldt mig.

pil i marginen. I afsnittet står der: 'Måske kan fotografierne til dette interview illustrere, hvad jeg mener. Fotografen har en idé om, hvem jeg er, og hvordan jeg bedst kan portrætteres. Jeg gør, hvad jeg bliver bedt om, og har det hyggeligt. Men jeg aner ikke, hvad han ser for sig og er også et helt andet sted i mine tanker. Hvem er det, som hopper rundt på billederne?'

Ja, hvem er det egentlig, der hopper rundt? På en måde er spørgsmålet helt hen i vejret. De fleste danskere kender naturligvis Thomas Winding. De kender ham enten som tv-manden eller børnebogsforfatteren og illustratoren Thomas Winding, og hvis de ikke gør det, så vil i hvert fald hans fortællerstemme vække en genkendelsens glæde i det sekund, de hører den. Han har blandt andet lagt stemme til 'Emil fra Lønneberg', 'Super Carla' og 'Alfons Åberg'.

Eftersom Thomas Winding med sit børne-tv-tække har været med til at præge så mange menneskers opvækst foran fjernsynet, er han nærmest blevet en omvandrende legende – mere fantasi end virkelighed. Sådan oplever han det selv, når små børn hjemme på vejen på Ærø hilser ham med et 'goddag, Thomas Winding!'

– Når de siger det, kan jeg høre, at de opfatter mig som en bestemt figur, som deres forældre har fortalt dem om. Thomas Winding er ham, der har skrevet noget for børn. Manden med den gode stemme. Børnenes bedste ven er der sgu også nogen, der har kaldt mig. Men jeg føler mig jo ikke som en bestemt person. Det kunne lige så godt være en nisse, der gik forbi, siger Thomas Winding og tilføjer kryptisk:

– Jo mere man tænker over sig selv, desto mindre rolle får ens identitet. Jeg er selvfølgelig glad for, at det går godt, men egentlig er jeg ikke nogen. Ens identitet knytter sig til kroppen. Hver dag står jeg op og samler de dele, der er Thomas Winding. Men han findes for så vidt ikke. Den største opdagelse, et menneske kan gøre, er at finde ud af, at man ikke er nødt til at være den, man er. Jeg behøver ikke identificere mig med den såkaldte Thomas Winding.

Men hvordan har du det så med at blive genkendt på gaden, hvis det er den figur, folk genkender?

– Jamen folk er altid så behagelige. De kan åbenbart godt lide det, jeg har skrevet, men formodentlig ikke alt sammen. →

Thomas Winding har sat sine tydelige spor i det danske kulturelle landskab. Ud & Se har spurgt fire markante danskere, hvad han betyder for dem.

Filmskolens rektor Poul Nesgaard:

‘Et menneske, som jeg holder af, som jeg har respekt for, som altid tilstræber at være levende til stede i øjeblikket, som ikke er bange for at vise sårbarhed, som er stærkere end de fleste på den fine måde, som stadig formår at holde ånden frisk og sindet rent, som har bevaret den sunde fornuft gennem stædigen holden fast i egen erfaring og indsigt. Et menneske, som har lært mig meget, som altid vil være en stemme i mit indre, og som til alle tider vil fremkalde et lille varmt smil på læben.’

Tidligere chef for DR’s børne- og ungdomsafdeling Mogens Vemmer:

‘Hvad gør de lande, der ikke har en Thomas Winding? spurgte en anmelder for nylig. Jeg kender den ægte vare helt tilbage fra børnetv’s barndom. ‘Super Carla’, der kildrede vores fantasi og Thomas’ datter Alberte, der gik ned til sit eget univers i ‘Farvel, jeg hedder Kurt!’ Thomas’ skaberevne og finurlige ord slipper aldrig op, tværtimod bliver fortællingerne år efter år mere og mere raffineret enkle. Thomas er bare kunst og kærlighed for de små. Og for gamle som mig.’

Kulturminister Brian Mikkelsen (K):

‘Når jeg tænker på Thomas Winding, tænker jeg først og fremmest på hans fantastiske stemme. Når han taler, kan man straks høre, at man er i selskab med en historiefortæller. Og det er vel også sådan, de fleste kender ham. Som vores fremmeste historiefortæller. Han har fortalt eventyr til generationer af danske børn. Hans stemme er en gave, som han har udnyttet. Jeg kan desuden ikke lade være med at nævne det berømte begreb dansuenza, som han sammen med Poul Nesgaard introducerede i tv, dengang jeg var ung. Jeg kan stadig huske billederne af en ung, spinkel Poul Nesgaard, der dansede urytmisk rundt om en stol, fordi han havde fået dansuenza. Det var Monty Python på dansk.’

Børne-tv-vært Signe Lindkvist:

‘En legendarisk smøgstemme. Fra dengang alle DR’s ansatte røg cigaretter og tempoet var roligt, fordi man ikke frygtede truslen fra Disney. Han har aldrig været det store forbillede for mig, men jeg synes, han er meget, meget dygtig.’

Tænker du så, at du skal huske at hilse Thomas Winding?

– Jeg siger selvfølgelig tusind tak og sådan noget. Dybest set er det utroligt, at man både har lavet det, man havde lyst til, og så også får ros for det. Det kan jo næsten ikke være bedre.

Thomas Winding minder måske mere, end han selv er klar over, om de nisser, han er begyndt at beskæftige sig med i sine børnebøger. Selvom han sidder lige ved siden af, mørk, rank, velklædt og en hel del tyndere, end man husker ham fra fjernsynet, kan han være svær at få hold på. Ligesom en nisse, der har skjulte kræfter, smutter han mellem fingrene på en. Men det er vist ikke med vilje. Det er, som om hvert spørgsmål, man stiller ham, får ham til at tænke på noget andet. Og så kommer han til at tale sidelæns. Taler sig væk fra spørgsmålet og hen til noget, han synes er vigtigere. Eller også inddrager han en spøjs og underfundig iagttagelse, han har gjort sig.

Da talen ved et tilfælde falder på nisser og punkere og folk, man ikke altid lægger mærke til i bybilledet, fortæller han, at han i en periode for nogle år siden begyndte at kigge efter helt bestemte befolkningsgrupper på gaden, bare for sjov. Han skulle med en bus fra Rådhuspladsen i København og gik hver morgen op ad Strøget.

– Hver dag valgte jeg, hvilke mennesker, jeg ville se. Nu vil jeg godt se ældre mænd med hunde, nu vil jeg se enlige mødre med børn, nu vil jeg gerne se Hellerupfruer, der lader, som om de har meget travlt. Og pludselig skiller de sig ud fra alle andre. Når man går op og ned ad Strøget og tæller, viser det sig, at der er hundredvis af alle slags. Det er besynderligt, synes jeg, at vi ikke ser hinanden. Jeg ser meget lidt af den der såkaldte sammenhængskraft, skønt vi er det samme. Der er jo næsten ikke nogen forskel på mennesker, kun den tillærte forskel.

Lagde du mærke til noget, du ikke havde set før, eller talte du bare folk? →

Jeg havde nærmest en drømmeforestilling om, hvordan jeg ville have det, og på en eller anden måde må det have smittet af på omgivelserne.

– I begyndelsen talte jeg bare. Nå ja. Jeg lagde også mærke til, at jeg så for lidt på andre mennesker, så jeg øvede mig i at se folk i øjnene. Det havde jeg faktisk svært ved. Jeg opdagede, at jeg altid så væk, når nogen kiggede på mig.

Hvorfor gjorde du det?

– Jeg følte vel, at de gennemskuede mig, ha ha.

Hvor kom det fra?

– Det er nok noget, der stammer fra barndommen, det her med at man ikke følte sig dygtig nok. Børn oplever jo meget, meget tit, at de er uden for et lukket selskab. Hvis du skifter fra en skoleklasse til en anden, synes du ikke, du hører til. Hvis du går over i et andet kvarter eller en anden boligblok, synes du heller ikke, at du hører til.

Thomas Winding sidder og tænker sig om et øjeblik. Er det mon figuren Thomas Winding, der trænger sig på igen?

– Måske hænger følelsen sammen med noget andet. Det kan også være en selv, man frygter. Man frygter den afsløring: 'Er du klar over, at nu er du blevet den teaterfigur, du ikke bryder dig om?' Det var noget af det første, man observerede, da man kom i skole. Der var nogle skolelærere, der var mennesker, og der var nogle, som var figurer. Der var nogle, som var nærværende og kunne tale med en, og så var der en hel masse, der var stivnet i en eller anden skolelærerafson. Og så tænkte man 'sådan vil jeg simpelthen aldrig være.'

Da Thomas Winding var ung, ville han gerne være billedkunstner. Både hans far og stedfar skrev om kunst, og der var ofte malere på besøg i hans hjem. Når han kiggede på dem, tænkte han, at det da måtte være et skønt liv. På det tidspunkt havde han ikke skænket hverken tv eller børnebøger en tanke. Thomas Winding blev optaget på Kunstakademiet Malerskole i København, men da han var færdig og begyndte at udstille, fik han evig og altid dårlige anmeldelser.

– Det var ligesom om, at det jeg lavede ikke rigtig blev regnet for noget. Og da jeg begyndte på tv, var det det samme. Jeg fik – han hæver for en gangs skyld stemmen – elendige anmeldelser, og jeg fik det så længe, at det næsten var blevet naturens orden.

Hvor lang tid stod det på?

– Det synes jeg, at det gjorde de første fire-fem år på fjernsynet, hvor jeg skrev manuskripter og lavede ungdomsprogrammer, og før det i fire-fem år som maler.

Det var ret mange år i konstant modvind ...

– Ja, men der var det så, det hjalp mig, at jeg ikke kunne noget. Jeg havde ingen andre steder at gå hen. Men jeg havde nærmest en drømmeforestilling om, hvordan jeg ville have det, og på en eller anden

måde må det have smittet af på omgivelserne, så jeg alligevel fik lov.

Han solgte tegninger til dagbladet Social-Demokraten i årene 1958-61. Men ikke nok til, at han kunne leve af det. En dag spurgte en redaktør ham, om ikke han kunne skrive noget, for tegnere var der nok af.

Havde du så bare nogle historier i ærmet?

– Det må du ikke spørge mig om. Jeg prøvede alt muligt. Jeg mener, at det første, jeg fik i Politiken, var en remse, der hed 'Hunden er menneskets bedste ven, og hesten er andens'. Det var det rene volapyk.

I begyndelsen af 1960'erne begyndte Thomas Winding på vennen Flemming Quist Møllers opfordring at hjælpe med at skrive manuskripter for Børneafdelingen i Danmarks Radio. Og efter nogle år fik han sin første gode anmeldelse. Det vil sige, den faldt tilbage på ham. Politiken skrev, at Flemming Quist Møller og Jytte Hauch-Fausbøll havde gjort det igen – lavet en af deres små genistreger.

– Men det var faktisk en historie, hvor jeg havde lavet det meste. Og så kom 'Super Carla' (1965) og fik gode anmeldelser. Pludselig gik det den modsatte vej, og jeg fik ros. Det tog lang tid at vænne sig til.

THOMAS WINDING er typen, der altid har følt sig sund og rask, selv om han måske ikke har levet så sundt, som han burde. Han stoppede i DR's Børne- og Ungdomsafdeling først i 1980'erne, og siden har han klaret sig som freelancer. Lavet tv, skrevet børnebøger, læst op for børn og voksne rundt om i landet. Men for lidt over to et halvt år siden, da han havde gået og puklet med at ombygge huset på Ærø, følte han sig pludselig meget dårlig og blev i al hast indlagt på hospitalet. Hans hovedpulsåre var flækket. Operationen var ikke ukompliceret og varede ni timer. Der gik halvandet år, før han rigtigt kunne arbejde, og så to år efter den første operation blev han syg igen. Nu viste det sig, at han havde fået kræft i halsen. Han skulle igennem et nyt sygdomsforløb med operationer og strålebehandlinger.

– Det var også voldsomt, lidt ligesom at stikke hovedet ind i en mikrobølgeovn, går jeg ud fra. Man bliver kogt indvendigt, men der er ikke noget at se udvendigt, fortæller han.

Da det hele var overstået, havde han tabt mange kilo og, som han siger, lidt af humøret, men ikke ret meget.

– Når man får strålebehandling, kan man ikke synke, og det bliver ubehageligt at spise. Jeg skulle spise nogle meget store piller for at blive mere modtagelig for strålingen, og de var næsten ikke til at få ned. Men så en dag, hvor jeg ikke kunne holde maden i mig, opdagede jeg, at en del af mig var et helt andet sted, og at jeg faktisk stod og nynnede en sang, som Alberte (Windings datter, red.) havde skrevet til →

vores nye plade. Så samtidig med, at jeg stod og var fortvivlet, var der noget i mig, der sang 'Tag nu dine skummelstøvler på, tralalalala'.

Thomas Winding tænkte 'hvad pokker er det?' Han kunne tilsyneladende ved tankens kraft rykke sig lidt væk fra smerterne og ubehaget, fordi han kunne tænke på sig selv – selvet – som opdelt i flere kamre, siger han. Det var dog ikke en idé, han fik af ingenting, for han nævner den indiske mystiker Nisargadatta (1897-1981), der ud fra klassiske indiske læresystemer og sin egen mystiske erfaring blandt andet formulerede sætningen 'Altings udfoldelse er livets mening', som Thomas Winding holder meget af. Tilstanden med flere kamre forsøgte han så at udbygge, og da han gjorde det, kunne han tåle ret meget.

– Da jeg begyndte på det, fik jeg en masse gode ideer og havde det

smadderskægt, samtidig med at jeg altså havde det dårligt. Og så gik tiden, og pludselig var det hele overstået. Nu har jeg gået til kontrol i et år og fået at vide, at alt er, som det skal være. Så jeg er blevet reddet, og, ja, det eneste, jeg vil sige, er, at det er utroligt, så dygtige de er på hospitalerne. Når man læser om de her sygehushistorier, tænker man, at det må være et andet sted, de snakker om?

Hvad fik du ellers tiden til at gå med, da du ikke kunne andet end at være syg?

– Man har jo tid nok, når man ligger der, men jeg tror egentlig, at de associationer, som dukker op, er de sædvanlige, dem alle mennesker har. Man tænker på ting, som har moret en, og ting, som er gået galt. Og visse ting har det med at gå igen. Fundamentalt gælder det jo om →

1)

2)

3)

4)

SELV DE ENKLESTE TING ER SVÆRE EFTER EN BLODPROP I HJERNEN

1.000.000 danskere lider af for højt blodtryk, der i værste fald kan ende med en blodprop i hjernen. Er du en af dem?

For højt blodtryk kan sjældent mærkes. Så du bør mindst én gang om året få det målt. Gør det selv med en blodtryksmåler eller få din læge til det. Sværere er det ikke.

FÅ MÅLT DIT BLODTRYK NU.

blodpropihjernen.dk

En journalist spurgte, hvorfor bøger skulle være nødvendige i en tid med tv og computere. Det kan jeg give mange grunde til – men er der nogen, som har tid til at høre på det? I hvert fald ikke på tv.

at leve sit liv med opmærksomhed. Man må gøre sig umage, være oprigtig og kærlig. Og de gange, hvor man har glemt det, ligger åbenbart og gemmer sig i hukommelsen. Så må man tage dem frem, lære af dem og befri sig for dem.

Var det ikke unødigt selvpineri at ligge i sygesengen og gennemgå sit livs ubehageligheder?

– Næ, det synes jeg ikke. Når de dukker op, må man jo gøre noget ved dem. Men det vigtige er at huske, at man ikke er dér mere. Vi lever nu, og kan ikke være andre steder, undtagen i fantasien. Jeg tror ikke, jeg kan sige mere om det at være syg, og jeg har heller ikke lyst til at tumle rundt i den afdeling længere. Men takket være den sygdomsperiode,

og takket være min søde kone, mine dejlige børn og mine gode venner, har jeg fået mere mod på livet end nogen sinde, og jeg glæder mig til at stå op hver morgen. Livet er fantastisk, og vi kan stadig blive bedre til at udfolde os.

Anden gang, jeg møder Thomas Winding, er på Hovedbanegården i København. Han har lige været gæst i TV2's direkte talkshow 'Go' aften Danmark'. Her talte han om sine børnebøger, men han var klemmt ind mellem indslag om hårtab og Ungdomshuset på Nørrebro. Det swingede ikke rigtig. På skærmen så han ikke helt tilpas ud, nærmest lidt anstrengt. Bagefter går vi gennem hallen og under uret og sætter os på en lettere snusket kaffebar, hvor han bestiller en appelsinjuice. I det brev, jeg modtager fra ham nogle dage senere, er der et afsnit om, hvad han mener om nutidens tv: 'En journalist spurgte, hvorfor bøger skulle være nødvendige i en tid med tv og computere. Det kan jeg give mange grunde til – men er der nogen, som har tid til at høre på det? I hvert fald ikke på tv. Bøger jager ikke med deres læser, man kan stoppe op, hvile sig, læse igen og oven i købet gå tilbage og se efter, om man nu også virkelig har læst det, man mente, man havde læst. Tv er flygtigt og forjaget. Enhver, som er blevet interviewet af tv, ved, at journalisterne ikke har tid til at høre, hvad man har på hjerte. Jo, bevarer, hvis det kan gøres inden for det afmålte tidsrum, og hvis det ikke kommer på tværs af deres planlagte spørgsmål. (...) Alle synes, at have accepteret, at det ikke kan være anderledes: Tiden er vigtigere end det, den bruges til. Men det kan vise sig at være katastrofalt for demokratiet. Tanker og billeder, som ikke systematiseres og formuleres, eksisterer kun som flygtige stemmer og associationer.'

Men det er først et par dage senere. På kaffebaren siger Thomas Winding, at han faktisk ikke har nogen holdning til børne-tv i dag, fordi han ser så lidt tv.

– For 15 år siden ville jeg måske have snakket stolpe op og stolpe ned om, hvad der er godt for børnene, men det aner jeg jo ikke noget om i dag. Jeg kan ikke sige andet, end at man må gøre sig umage og håbe, at der er nogen, der er glade for det.

– Jeg ser næsten ikke tv, for jeg synes ikke, jeg har tid. Jeg har ellers fået parabol, så vi kan se, jeg ved ikke hvor mange kanaler. Hele sommerhalvåret er der jo noget, som skal laves i haven eller repareres på huset. Når jeg så har en gang imellem har åbnet, har jeg været uheldig at løbe ind i sådan noget børnegrandprix eller nogle konkurrencer, og det har aldrig interesseret mig særligt. Jeg ved det ikke, men jeg tror ikke, at børnefjernsyn havde behovet at forandre sig så meget, som det har gjort. Det er en forestilling, at børn skal toptunes til den moderne verden. Børnene er jo ret hurtige til at fatte, så der er ikke noget i vejen for at vise dem nogle ting, som er helt anderledes. Det sjove ved at arbejde for børn er, at de er meget mere vågne og nysgerrige end voksne mennesker, indtil de er omkring 10-års-alderen. Så begynder de at hænge ud med modemagasiner og filmblade. →

OM THOMAS WINDING

Født 1936, søn af forfatter og journalist Ole Vinding (født Winding) og Aase Thekla Vinding (født Frandsen). Forfatter, filminstruktør og fortæller. Uddannet fra Det Kongelige Danske Kunstakademi i 1958. Bladtegner og litteraturanmelder på Social-Demokraten (senere Aktuelt) frem til 1961.

Medlem af kunstsammenslutningen Grønningen fra 1959-1963.

Derefter ansat som forfatter og tv-producer i DR's børne- og ungdomsafdeling, hvor han huserede frem til 1984. Undervejs blev det også til en tjans som filminstruktør på filmen 'Revolution i vandkanten' fra 1971. På DR blev han især kendt for sin dybe, rolige stemme, der har talt en hel generation af børn til ro i programmer som 'Super Carla', 'Emil fra Lønneberg' og 'Alfons Åberg'. Han har desuden været en af de drivende kræfter bag programmer som 'Bamse & kylling', 'Tyllefyllebølleby', 'Døren går op', 'Se Hundested og gø' og 'Op på ørene'. Han er også kendt for sit samarbejde med Poul Nesgaard og Elith 'Nulle' Nykjær på DR's ungdomsredaktion. Thomas Winding forlod DR i 1984 for at blive højskoleforstander på Ærø, hvor han stadig bor. Et job, han varetog til og med 1988. Han var i forlængelse heraf højskolelærer på Filmhøjskolen i Ebeltoft 1992-94 og konsulent på Det Danske Filminstitut i 1996. Han har i alle årene skrevet børnebøger. Det er blevet til flere end 25, blandt andet om Super Carla, hunden Mester og Oda. Han har også skrevet en bog om maleren Peter Breughel. Thomas Winding har i årenes løb modtaget en stribe priser og legater. Han er gift med Bibi Winding – hans femte ægteskab – og fra et tidligere forhold har han børnene Kasper og Alberte.

KOM TIL HOLMEGAARD
OG MAL DIN EGEN GLASFLASKE
GRATIS I VINTERFERIEN

HVAD SKAL DU LAVE I VINTERFERIEN?

Tag til Holmegaard – Det levende Glasværk og bliv blæst omkuld af vores mange spændende aktiviteter for hele familien. Pust eller slib selv glas, og som

noget helt specielt kan du i vinterferien male din helt egen glasflaske. Hvis du medbringer denne annonce, er glasflasken gratis (normalpris 25 kr.).

Vi glæder os til at se dig og din familie på Holmegaard.

DET LEVENDE GLASVÆRK er åbent 10:00 - 16:00 mandag til fredag samt i weekenderne den 10.-11. og 17.-18. februar.

ENTRÉPRISER Voksne 79 kr. • Børn (0-4) gratis • (4-11) 59 kr. • **GLASBUTIKKEN** er åben 10:00 - 16:00 alle dage (gratis adgang).

ADRESSE Glasværksvej 54 • Fensmark • DK-4684 Holmegaard • Tel. +45 5554 5000 • www.holmegaard.com

Er der noget af det børne-tv, du selv har lavet, som du fortryder?

– Hvis jeg skulle pege på noget, som undrer mig, når jeg tænker på den tid, jeg lavede tv, så vil jeg sige, at det var sjældent, at jeg turde være mig selv over for børnene. Jeg forestillede mig åbenbart også, at de hele tiden skulle holdes i gang med nogle muntre betragtninger. I dag synes jeg, det er underligt. I dag ville jeg nok være meget mere oprigtig.

Hvordan?

– Jeg ville ikke være spor ked af at fortælle om problemer. Nu mener jeg ikke voksenproblemer. Men jeg holdt det altid på et universelt plan, det handlede altid om problemer, som alle kunne have, og om hvordan man kunne løse dem på en morsom måde. Hvis jeg havde vidst mere, ville jeg have det gjort det anderledes.

Hvorfor gjorde du det så sådan?

– Det er svært at sige. Det er jo noget med, om man tør kende sig selv eller tør være, den man er, eller om man slår det hen eller undgår at se på visse sider af sig selv. Det er jo ikke, fordi jeg mener, at man skal underholde børnene med sig selv, man skal bare vide, at hvis man skal fortælle noget, der virkelig handler om noget, er man nødt til at øse af sine egne erfaringer. Når der så er sådan nogle store lukkede huller i ens egen psyke, så bliver det også projiceret ud i det, man arbejder med. Man tænker ikke på det, mens man laver det, man kan bare se det bagefter.

Men jeg husker altså ikke det tv, du lavede, som rent pjat. Måske er det ikke så slemt, som du gør det til?

– Nej, forhåbentlig ikke. Men du spørger selv, om der er noget, jeg fortryder, og jeg prøver at svare. Jeg gjorde mig skam umage, men var bare ikke voksen nok. 🐼

Man må gøre sig umage, være oprigtig og kærlig. Og de gange, hvor man har glemt det, ligger åbenbart og gemmer sig i hukommelsen. Så må man tage dem frem, lære af dem og befri sig for dem.

Kolding Byferie har det hele – bestil et ophold i 2007 nu

Kolding Byferie – et af Danmarks mest populære feriecentre tilbyder: Weekendophold inkl. forplejning, wellnessophold, miniferie/ugeophold på egen hånd, kultur-ophold, firmaophold og konferenceophold i samarbejde med det unikke Koldinghus.

Kolding Byferie's 85 lejligheder ligger i hjertet af Kolding og i den skønneste natur lige ned til Slotssøen – med Koldinghus som nærmeste nabo. Når du bor i Kolding Byferie, har du hver dag fri adgang til det store 5-stjernede vandland Slotssøbadet. Du har også mod betaling mulighed for at benytte fitness- og wellnesscentret i Slotssøbadet.

Som gæst i Kolding Byferie kan du bestille 2 wellness-behandlinger til KUN kr. 450,00 pr. person. Husk at bestille i meget god tid.

Kolding Byferie har lige opført 2 luksus penthouselejligheder med plads op til 8 personer.

Vi anbefaler også et besøg på Koldinghus, Trapholt, Geografisk Have, Damask George Jensen, Dansk Sygeplejehistorisk museum, Syddjyllands største antik- og kræmmermarked, Kolding City og Kolding Storcenter.

Pris for 2 personers lejlighed

KUN fra kr. 750,00 pr. lejlighed pr. nat

Vi udlejer minimum 3 nætter frem i tiden
dog kan 1 og 2 nætter reserveres 7 dage før ankomstdato.

**TILBUD hele året: Bestil 7 nætter
– betal kun for 6**

Kolding Byferie

Inkl. i prisen er: Daglig adgang til vandland, el, vand, varme, parkeringskort til alle kommunale p-pladser i Kolding samt slutrengøring

5 feinschmejkere

De koster tid og penge, kræver teknisk snilde og kører stærkt. **Det handler om biler**, der i form, design og kvalitet giver andre firhulede baghjul. Ud & Se har taget kørebrillen på og besøgt fem stolte bilejere

TEKST: METTE HATTTEL FOTO: ULRIK JANTZEN

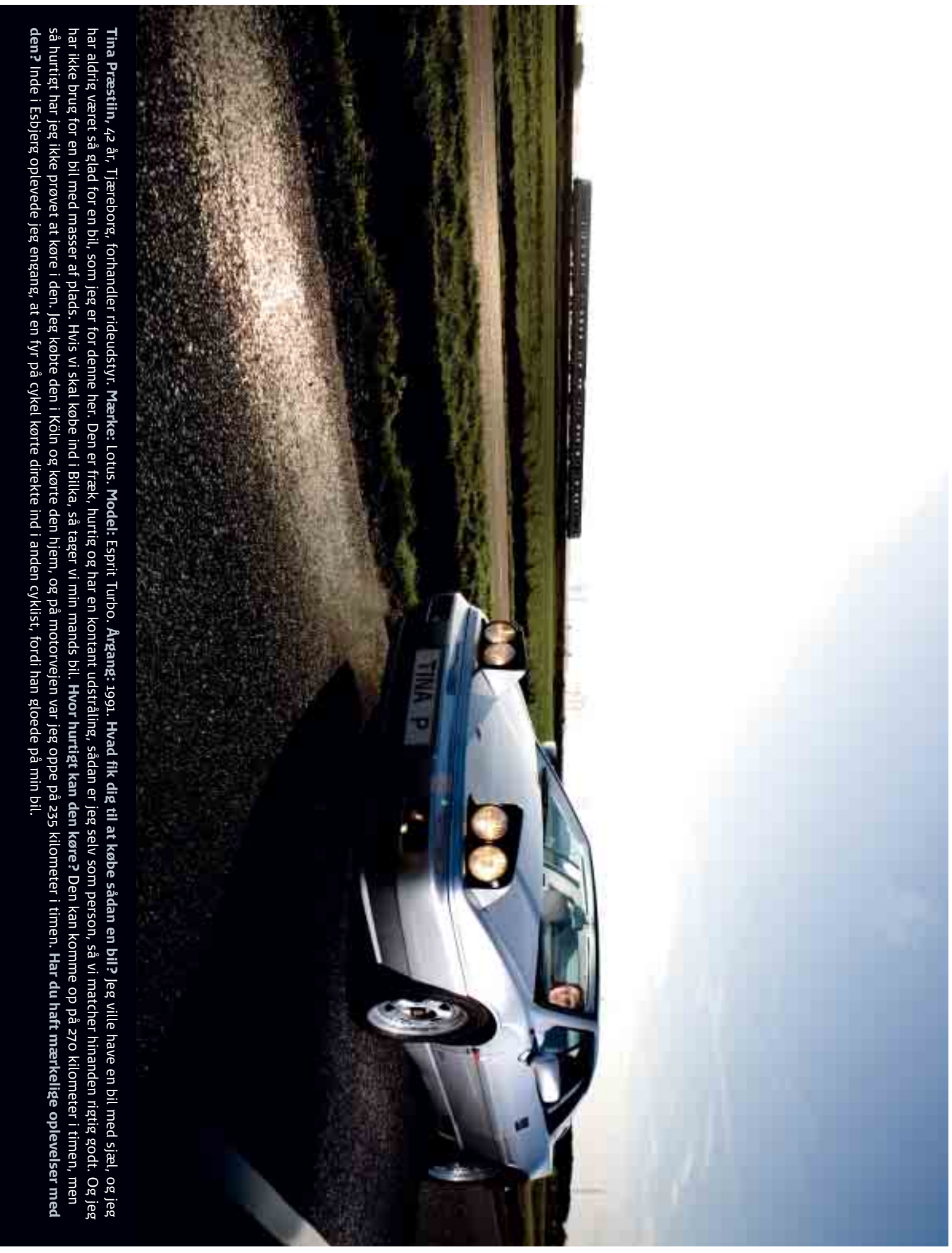
Hanne Sigsgaard, 46 år, Fåborg, har en legetøjsbutik. Mærke: Morgan. Model: + 4. Årgang: 1952. Hvor hurtigt kan den køre? Det aner jeg ikke, det er ikke så vigtigt for mig, så længe den kører fint, og der er moment i den. Jeg kan sagtens holde for rødt og så give den fuld skrue, når det bliver grønt, og det er godt nok til mig. Hvor længe har du haft den? Jeg har haft den i fem år. Jeg reparerer den selv, hvis der er noget bøvl, og det kommer jo engang imellem med sådan en gammel bil. Jeg synes, det er fedt at få mekanikken til at virke.
Hvorfor købte du den? Min ekskæreste samlede på Morganbiler, og da vi så gik fra hinanden, købte jeg min egen. Hvad er køreglæde for dig? Morgan er som en sæbekassebil. Den skal styres kontant, der er ingen dikkedarer, og det kan jeg godt lide.

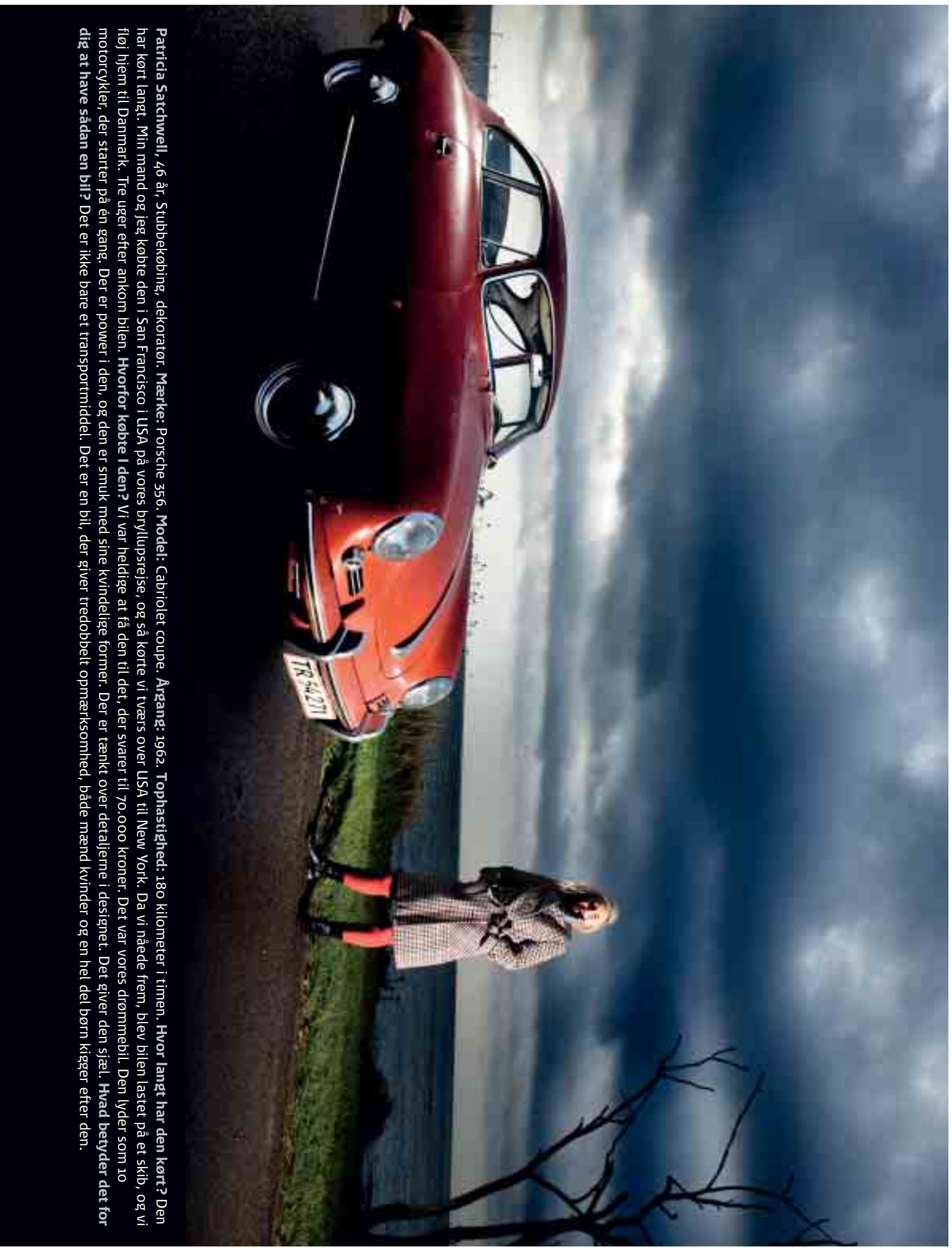
Lene Christensen, 37 år, Århus, ejer et reklamebureau. Mærke: Jaguar. Model: Jaguar E-Type, serie 1 FHC. Årgang: 1965. Hvordan har du det, når du åbner garagen? Som om det er juleaften. Jeg synes, det er ærefuldt at køre i et stykke revolutionerende bilhistorie. Når man ejer sådan en bil, kræver det, at man ikke er bange for at læse i manualen og få olie på hænderne. Jeg har fx udkittet en slange på den, og det er tilfredsstillende. Hvordan kan det være, at du har en Jaguar? Jeg har altid været glad for biler med flotte former, og Daisy, som jeg kalder hende, har smukke former. Jeg har haft hende siden foråret 2006, så jeg er stadigvæk nyforelsket. Hvor hurtigt kan den køre? Hun kan køre 240 kilometer i timen. Og det er virkelig skægt at køre hurtigt i Daisy, for man kan mærke vejen. En køretur er en fysisk oplevelse, i en almindelig bil skjøjer man bare af sted.

Kirsten Jakobsen, 43 år, Karlse, forhandler udstyr til splatterpistoler. Mærke: Cadillac. Model: 62-serie convertible. Årgang: 1960. Hvad er specielt ved at have en Cadillac?
Når man kommer hjem fra en lang arbejdsdag, kan man stresses af med en tur. Sæderne er lige så bløde som en sofa, alt i den er elektrisk, og der er cigarettænder både foran og bagved. Det er simpelthen en bil, der indbyder til at cruise, ikke til at køre ræs. Den har dog været oppe og runde de 130 kilometer i timen. **Hvor har du købt den?** Den er købt i Sverige. Min mand og jeg kørte den hjem dagen før sankthans i 2006. Før kørte vi på motorcykler, men dem har vi solgt nu. Man kan ikke snakke sammen, når man sidder på hver sin cykel. Det skønne ved en Cadillac er, at man kan tale sammen og samtidig få vind i håret, når toppen er taget af. **Hvad kostede den?** Den har kostet 285.000 kroner inklusive afgift.

Tina Præstlin, 42 år, Tjæreborg, forhandler rideudstyr. Mærke: Lotus. Model: Esprit Turbo. Årgang: 1991. Hvad fik dig til at købe sådan en bil? Jeg ville have en bil med sjæl, og jeg har aldrig været så glad for en bil, som jeg er for denne her. Den er fræk, hurtig og har en kontant udstråling, sådan er jeg selv som person, så vi matcher hinanden rigtig godt. Og jeg har ikke brug for en bil med masser af plads. Hvis vi skal købe ind i Bilka, så tager vi min mands bil. Hvor hurtigt kan den køre? Den kan komme op på 270 kilometer i timen, men så hurtigt har jeg ikke prøvet at køre i den. Jeg købte den i Köln og kørte den hjem, og på motorvejen var jeg oppe på 235 kilometer i timen. Har du haft mærkelige oplevelser med den? Inde i Esbjerg oplevede jeg engang, at en fyr på cykel kørte direkte ind i anden cyklist, fordi han gloede på min bil.

Patricia Satchwell, 46 år, Stubbekøbing, dekorator. Mærke: Porsche 356. **Model:** Cabriolet coupe. **Årgang:** 1962. **Tophastighed:** 180 kilometer i timen. **Hvor langt har den kørt?** Den har kørt langt. Min mand og jeg købte den i San Francisco i USA på vores bryllupsrejse, og så kørte vi tværs over USA til New York. Da vi nåede frem, blev bilen lastet på et skib, og vi fløj hjem til Danmark. Tre uger efter ankom bilen. **Hvorfor købte I den?** Vi var heldige at få den til det, der svarer til 70.000 kroner. Det var vores drømmebil. Den lyder som 10 motorcykler, der starter på én gang. Der er power i den, og den er smuk med sine kvindelige former. Der er tænkt over detaljerne i designet. Det giver den sjæl. **Hvad betyder det for dig at have sådan en bil?** Det er ikke bare et transportmiddel. Det er en bil, der giver tredobbelt opmærksomhed, både mænd kvinder og en hel del børn kigger efter den.

Godt og vel 26.000 danskere udvandreri årligt. Hver måned interviewer journalist Lasse Ellegaard en dansker, der bor i udlandet. Fra Bagdad og Port-au-Prince til Damaskus og London

TEKST LASSE ELLEGAARD
ILLUSTRATION MICHAEL RYTZ

Fremtidens dansker

Musikeren **Kiku Day** har en japansk mor og en far fra USA, men hun er vokset op i Danmark. Med Brøndbybevidsthed og multikulturel bagage

I ETNISK FORSTAND er Kiku Day ikke 'rigtig' dansk, skønt hun er vokset op i så danske lokaliteter som Frederiksberg, Albertslund og Brøndby Strand, hvor hun gik i skole og senere tog hf fra gymnasiet i Avedøre. Som barn af Vietnamkrigen blev hun født 1966 i Tokyo med en amerikansk far på flugt fra USAs Vietnamværnepligt, og en mor fra Japans elite, der blandt andet havde gået i børnehaven med Yoko Ono. Idyllen holdt ikke i længden. Faderen flygtede i 1969 videre til asyl i Sverige. Året efter flyttede moderen til Albertslund og blev dansk gift. Først da Kiku var fyldt 16 år, opdagede hun, at hun fra stranden i Avedøre nærmest kunne kigge over til sin biologiske far, der nu boede i Malmø. Hun har altså det, der kaldes en kulørt familiebaggrund, men næppe mere turbulent end tusindvis af danske skilsmisseskebner. Det anderledes er de asiatiske ansigtstræk og et fremmedartet navn, Kiku er kortform af Kikutsubo, japansk for krysantemum. Og så det, at hun som 21-årig rejste ud.

Hun boede på skift i Kina, Tyrkiet, Japan, New Zealand, USA, Iran, Schweiz og England, undertiden på polsk med kærester, der blev tilbage, når hun rejste.

En tid var hun gift med en

schweizer med blå øjne og blondt hår. På ferier i Danmark hørte hun folk spørge, om han havde købt konen i Thailand.

– Der var dog ingen, der spurgte mig, om jeg havde købt en mand i Alperne.

I Tokyo finansierede hun sprog- og musikstudier som geishaværtinde i barer, og da hun blev træt af at underholde rige japaneres forretningsforbindelser, fandt hun en forgyldt fidus: Danske juleplatter. Hun lagde mærke til, at japanerne kendte til tre ting om Danmark: Den lille havfrue, danske oste og kongeligt porcelæn. Så hun opkøbte juleplatter i Danmark og solgte dem i Tokyo

JEG KUNNE VÆRE BLEVET I DANMARK UDEN PROBLEMER, MEN VAR MÅSKE SÅ BLEVET EN SUR MOKKE.

til det ottedobbelte. Det finansierede studierne i fem år.

Nu er hun i London på et universitetsstipendium, hvor hun forsker og udvikler ny musik til den urgamle japanske bambusfløjte, jī'nashi shakuhachi, der i et utrænnet øre lyder som et møde

mellem zenbuddhisme og kickboksning, og som hun er en af få, der mestrer.

Hvad sætter du mest pris på ved Danmark?

– Den danske mentalitet, som er mindre konkurrencepræget end andre steder. Jeg elsker troen på, at alle er lige. Her mener jeg ligheden, før janteloven træder ind og forgrimmer den mentalitet, gør den til smålig misundelse. Lige dér er et rum, man kan gro i, og det rum værdsætter jeg mest tillige med stemningen i en lys sommernat, at gå en tur på stranden, humor, der kommunikerer indforstået på en meget dansk måde og sangene til guldbryllupper og runde fødselsdage.

Hvad sætter du mindst pris på?

– Småligheden. Det snævre perspektiv. Troen på, at vi altid er de bedste. Lige nu sætter jeg slet ikke pris på den nye islamofobi, Danmark har været en fanebærer for. Det er ikke længere arbejdsløse, narkomaner og drankere, der er problemborgere. Vi har nye syndebugke. Og så at vi stadig blindt tror, vi har verdens bedste skole-, sundheds- og pensionsordning uden at opdage, at vi er blevet overhalet indenom af mange lande. Men arrogancen har vi tilbage. Og en blind uvidenhed om den virkelige verden. Bondsk-

OM KIKU DAY

Kiku Day er født 1965 i Tokyo som datter af amerikansk far og japansk mor. Flyttede som treårig med mor og to søstre til Danmark, hvor hun voksede op og tog hf fra Avedøre Statsgymnasium. Afbød uddannelse som klassisk fløjtenist for studier i den traditionelle japanske bambusfløjte, haku-hach, i Japan og USA fra 1987. Har siden boet i udlandet og færdiggør i 2007 sin ph.d. i musikutnologi og performance ved SOAS (School of Oriental and African Studies) i London.

heden. Turister behandles som nassere, også når de kommer fra rigere lande. Jeg ser en modvilje mod at byde gæster velkommen. Det har rod i mistro.

Hvad sætter du mest pris på ved det sted, du bor?

– Den spraglede virkelighed i det multikulturelle London, for at bruge et nyt (skælds)ord. Jeg oplever byen som det sted i verden, hvor folk blander sig mest uanset race og etnicitet. Selv i New York City, hvor det multikulturelle er endnu mere udtalt end i London, holder folk sig mere til egne grupper. Går man i byen med londonere, er det et særsyn, hvis der ikke er mindst en sort, en hvid og en sydasiat i selskabet – ofte flere – og det gør mig hooked på London.

Hvad sætter du mindst pris på?

– Kaos og forfald. Levningerne af et gammelt kastesystem. Fx sidder de rige og privilegerede stadig på jorden, da det meste leases ud på en 120 års kontrakt. Lejer man en lejlighed i dyrdomme, har man ikke lov til at hamre et søm i væggen. Og man

kan arve sin stol i overhuset. Det kan man da kalde arkaisk.

Hvorfor forlod du Danmark?

– Det var lidt af et tilfælde. Jeg måtte ud for at se og føle verden. Det var et behov som at spise. Min etniske baggrund trak mig væk, og jeg var nysgerrig efter at se, hvordan andre mennesker konstruerer verden. Jeg kunne være blevet i Danmark uden problemer, men var måske så blevet en sur mokke, eftersom det ville være som at svigte sit kald i livet. Jeg var på det tidspunkt træt af det terperi, der skulle til før optagelsesprøven på musikonservatoriet. Ville luften vingerne i nogen tid, og vidste ikke, at jeg ville blive væk i næsten 20 år.

Har eksilet ændret dit syn på Danmark?

– Ja.

Hvordan?

– Først blev de positive aspekter ved Danmark forstærket. Gud, hvor jeg dog savnede det danske i begyndelsen. Var jeg taget hjem efter et års 'gap year' jorden rundt eller lignende, ville jeg være vendt tilbage med en

forstærket binding til Danmark som verdens smørhul. Det tog mig år at nedbryde de fordomme, den racisme og indlærte viden, jeg ikke havde stillet spørgsmål til. Det var en svær tid, langsomt måtte jeg give efter og stille spørgsmål til mig selv. Samtidig fik jeg bekræftet min danskhed, da jeg ikke voksede op i Danmark med følelsen af at være pæredansk. Men bekræftelsen på at være dansk, uanset om man kan se det på udseendet eller ej, kom helt bag på mig. Lige pludselig stod det klart for mig, at jeg er dansk. Især da jeg var i Japan og USA, mine forældres hjemlande, hvor jeg ikke fandt noget, jeg synes, jeg kan arve. Jeg har været heldig ved aldrig at være i samme situation, som nutidens unge andengenerationsindvandrere. Jeg var ikke en del af en udskældt og hadet gruppe, men kunne identificere mig på personligt niveau med danskere. Men jeg får aldrig lov til at være en del af det rigtige Danmark. Dertil ser jeg for anderledes ud til, også selvom jeg kunne være halvt grønlandsk.

Har udlændigheden ændret dit syn på udlandet som helhed?

– Ja.

Hvordan?

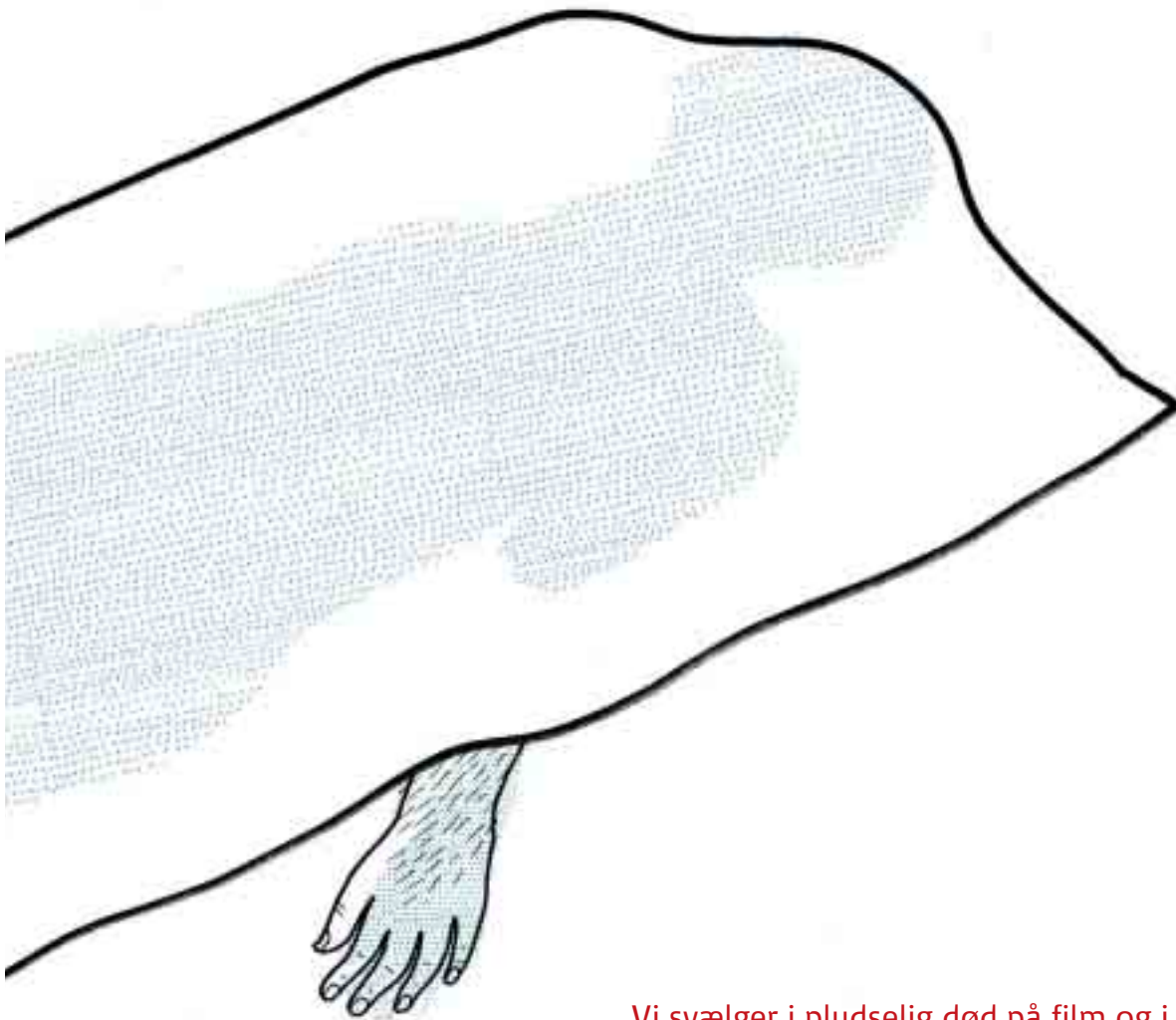
– Først og fremmest har jeg lært ind til marven, at mennesker fundamentalt har de samme værdier. Vi beskytter og værdsætter familie, kærlighed, samvær med børn, deres uddannelse og ve og vel. At kunne leve i fred. Det er ikke noget unikt i Danmark eller i den vestlige verden, som vi undertiden godt kan lide at præsentere det som. Det er tømmermænd fra oplysningstiden, at vi tror, kærligheden er forbeholdt hvide europæere, og at andre former for ægteskab ikke er lige så rigtige som vores. Jeg har lært, at uanset hvor jeg bor, kommer en normaliseringsperiode, hvor man har sin hverdag, og hvor man er i stand til at ignorere de dårlige sider af det nye land, som langsomt service ved fejl på telefonen, elektriciteten, eller et vindue, der ikke kan lukkes, men irritationernes mængde er den samme i alle de lande, jeg har boet i, inklusive Danmark. 🌱

Kun
de som
lever
kan
dø

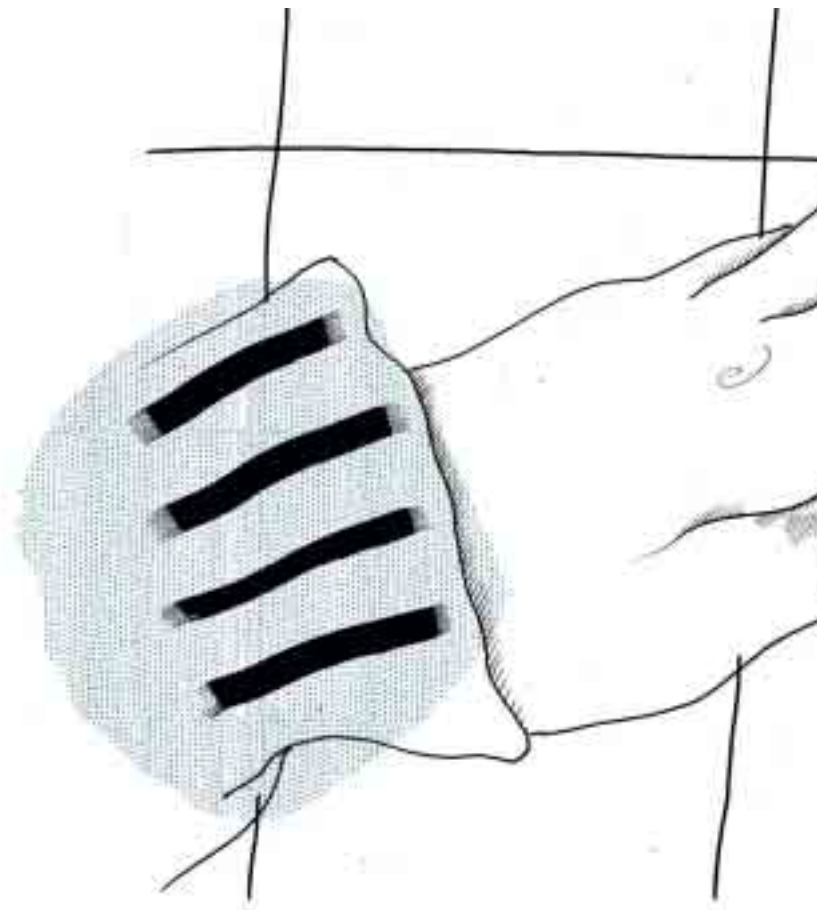
TEKST JO BRAND

ILLUSTRATION JAN OKSBØL CALLESEN

Vi svælger i pludselig død på film og i tv, men døden som den endegyldige afslutning på vores eget liv taler vi nødtigt om. I selskab med lægen, præsten, sociologen og filmeksperten konfronterer Ud & Se det uundgåelige tæppefald. Det går nemlig ud over livet, hvis man ikke er dus med døden

HJERTET HOLDER OP med at slå, vejrtrækningen stopper, og al bevidsthed forsvinder. Pupillerne udvider sig for derefter at trække sig sammen igen, huden bliver bleg, og for første gang nogensinde er alle kroppens muskler helt afslappede. Efter et stykke tid kommer ligpletterne, musklerne bliver stive, og derefter begynder kroppen at gå i forrådnelse. Det er alt sammen helt naturligt, men i dag ved mange ikke, hvad døden er for en størrelse, hvad den gør ved et menneske, hvordan et lig ser ud, hvordan det lugter, og hvordan det føles. Og den udbredte fremmedgørelse er problematisk, fastslår sociologen Michael Hviid Jacobsen. Han er lektor ved Aalborg Universitet og forfatteren bag bogen 'Dødens Mosaik', der ser på vores forhold til den kendsgerning, at livet slutter. For os alle. Han peger på, at for bare 100 år siden var døden helt anderledes nærværende.

– Det var udbredt, at den afdøde lå fremme til besigtigelse i stuen, og så kom folk fra nær og fjern for at tage afsked og trøste de efterladte. På den måde kom man i nærkontakt med den afdøde og med døden. Det er tankevækkende, hvor lidt kontakt vi har til begge dele i dag.

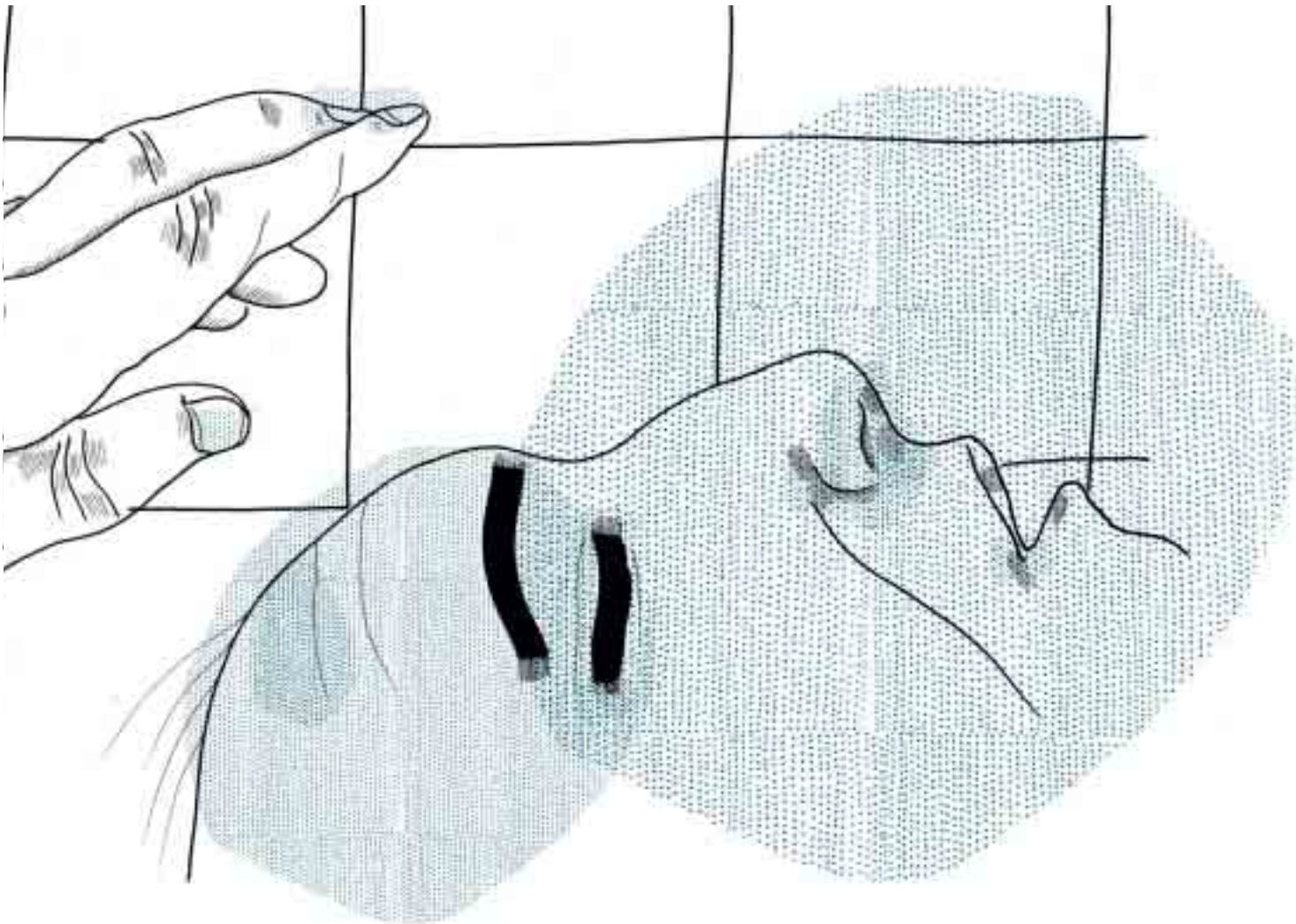
En af Michael Hviid Jacobsens hovedpointer er, at fremmedgørelsen i vores samfund begyndte i det øjeblik, den døde krop blev fjernet fra hjemmet og blev henvist til lighuse og kapeller. Men ønsket om at gemme den døde væk, er kun en af de mange måder, vi fornægter døden på i dag.

– I dag betragtes det at lade børn deltage i begravelser eller være til stede, når nogen dør, som morbidity. Tidligere var børnene en integreret del af dødens domæne, og man blev opdraget til at møde døden. I dag ses det som vores fornemmeste opgave at skærme og beskytte vores børn fra vished om og kontakt med det, at vi skal herfra. Det bevirker, at opdragelsen til at lære at leve med døden efterhånden er en saga blot. Når vi frarøver børn den kontakt og viden, frarøver vi dem også muligheden for gradvist at erkende, at livet er skrøbeligt og værdifuldt. Og det er trist. Det tager nemlig et helt liv at lære at dø, mener Michael Hviid Jacobsen.

En af forklaringerne på, at døden er blevet et tabu, og at vi derfor har svære ved at omgås og tackle den, er, at ritualerne er forsvundet. Fx er det de færreste, der i dag kan få et 'jeg kondolere' over deres læber, hvis de møder et menneske, der har mistet en elsket.

Det oplever hospitalspræst Christian Busch fra Rigshospitalet ofte.

– Når folk i dag møder døden, er de et stort spørgsmålstejn. De ved ikke, hvad de skal stille op. Tidligere var døden en del af den almindelige praksis. I de helt gamle dage havde man fx den skjorte, man blev gift i, liggende nederst i kommoden, nystroget og med en seddel med salmevers på, så den var klar, til man skulle begraves. Og hvis det var muligt, gav den døende sin velsignelse videre til de efterladte. I dag har vi ikke nogen fællesformer, der kan hjælpe os med at tøjle vores angst. I gamle dage vidste man i det mindste, hvad man skulle gøre, siger hospitalspræsten.

Han påpeger, at en del af vores fremmedgørelse over for døden bunder i et glædeligt faktum, nemlig, at vi ikke støder på den så ofte i vores eget liv, som vi gjorde engang. Spædbørnsdødeligheden er markant nedsat over de seneste 100 år, og langt størstedelen af befolkningen kan i dag se frem til at blive et godt stykke over 70 år. Og det skal vi glæde os over.

– Det er vigtigt, at vi i dagligdagen føler os usårlige, ellers bliver vores liv alt for usikkert. Hvis du cykler rundt inde i København og tænker på, at du risikerer at blive kørt ned, ender det jo med, at du ikke tør cykle. Men vi må stadigvæk forholde os til, at vi ikke er udødelige. Døden er det, der giver livet indhold og alvor. Og når man forholder sig til døden, får man større intensitet i livet, fordi livet derved bliver dødalvorligt, siger Christian Busch.

En af de ting, man som menneske kan have svært at forlige sig med, er, at man en dag bliver glemt. For selv de mest berømte og indflydelsesrige personer ved, at i takt med, at deres krop går til nede i jorden, bliver erindringerne om deres gang oven på jorden også visket ud, stille, roligt og sikkert.

– Det er en grundsubstans i mennesket, at vi ønsker, at vores eftertid skal huske os. På den måde synes vores latterligt korte tid, sammenlignet med universets millioner og millioner af års varighed, på kloden ikke forgæves. Det er derfor, at vi får børn, skriver sonater, udgiver bøger, sætter rekorder, foretager felttog og deslige. Vi ønsker, at vores eftertid skal huske, at vi var her engang, siger Michael Hviid Jacobsen, der til efteråret udgiver endnu en bog om døden. Denne gang en samling af essays om aspekter ved døden i nutidens samfund som spontane mindehøjtider, aktiv dødshjælp, og børn og døden. I sit arbejde med bogen mener han også

at have fundet frem til, hvad det egentlig er, der skræmmer os mest, når det kommer til vores egen død. Og det er hverken selve dødsøjeblikket eller det, der venter os, eller ikke venter os, bagefter.

– Vi er snarere bange for at leve et liv i skyggen af vores ubehagelige viden om, at vi skal dø. De fleste ønsker også et smertefrit og hurtigt farvel, ikke en langtrukken kamp, så frygten for døden er frygten for en uværdig og smertefuld afslutning på livet. Nogle vil hævde, at dødens uundgåelighed gør livet meningsløst. Jeg vil snarere hævde, at det netop er, fordi vi skal dø, og vi ved, at vi skal det, at livet er så uendeligt vigtigt. Det er i sidste instans erkendelsen af døden, der gør livet værd at leve.

Samtidig med at vi distancerer os fra vores egen og vores nærmestes død, svælger vi paradoksalt nok i død og ulykke i medierne. Eller som hospitalspræsten Christian Busch formulerer det:

– Vi har ikke væltet os så meget i død siden middelalderen. Det er kun den individuelle død, det at være helt tæt på en døende og et menneske, der har mistet, der er tabu.

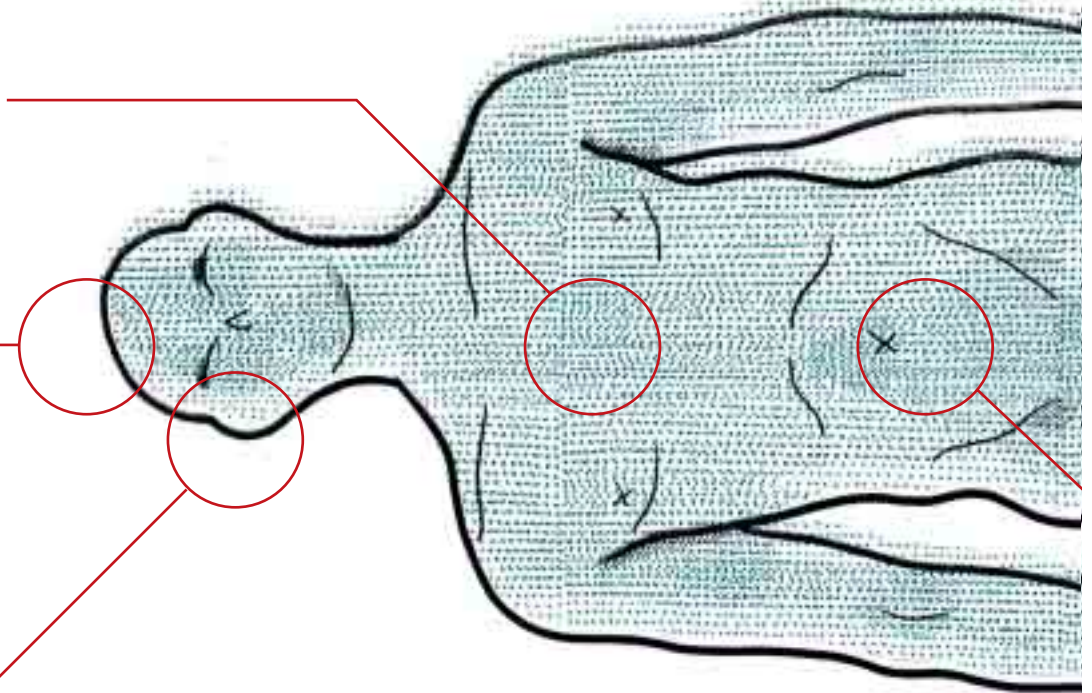
Og den stille, rolige og helt almindelige af- →

DEFINITION PÅ DØDEN

I dag konstaterer vi døden ud fra enten hjertedødskriteriet eller hjernedøds-kriteriet. Langt de fleste dødsfald konstateres via hjertedøds-kriteriet. Det vil sige, at man er død, fordi hjertet er holdt op med at slå, og vejtrækningen er standset. Men siden 1990, hvor hjernedøds-kriteriet blev vedtaget, har man også konstateret personer døde i de par hundrede tilfælde om året, hvor hjernen er død først. Der findes desuden tre sikre dødstejn, hvoraf mindst et skal være opfyldt, før man kan erklæres død:

LIGPLETTER

Store fladeudbredte misfarvninger af huden, der kommer af, at blodet holder op med at cirkulere i kroppen og på grund af tyngdekraften søger ned mod de lavestliggende dele i kroppen (fx ryggen og bag på ørerne). De opstår normalt en til tre timer, efter døden er indtrådt.

sked med livet er da også stort set fraværende på film, i fjernsyn og aviser, oplever Michael Hviid Jacobsen.

– Gennem medierne oplever vi døden på en måde, som ofte er særdeles uautentisk og overdramatiseret. Dette skyldes, at døden, uanset om den omhandler faktiske ulykker, mord eller katastrofer eller præsenteres i dramatiseret fiktion, altid har en høj underholdningsværdi. Men vi mister blikket for den helt igennem naturlige og forholdsvis udramatiske død, som tilstøder størsteparten af os og vores kære, og som regel indtræffer, når vi har nået en høj alder.

Peter Schepelern, der er lektor i Film- og Medievidenskab på Københavns Universitet, konstaterer også, at det fortrinsvist er den dramatiske død, der finder vej til film-lærrederne. Døden, som den ser ud, når et gammelt menneske svinder ind og uden de store armbevægelser bare dør i en tilfældig hospitals-seng på en kedelig hospitalsstue, er der ikke meget drama, patos eller Hollywood over.

– Der er stadig en blufærdighed, når det kommer til den ordinære død. Den dramatiske død, som man ofte ser den på film, er flottere

og ikke så ubehagelig. Fx er der jo noget storslået over heltedøden. Og den giver en slags trøst til tilskueren i modsætning til, hvis døden skildres, så man ser kroppen som et gammelt skrog, der nedbrydes, indtil det til sidst lukkes og slukkes, siger han og fortæller, at fiktionen kan gøre det, livet ikke kan: Giv døden mening.

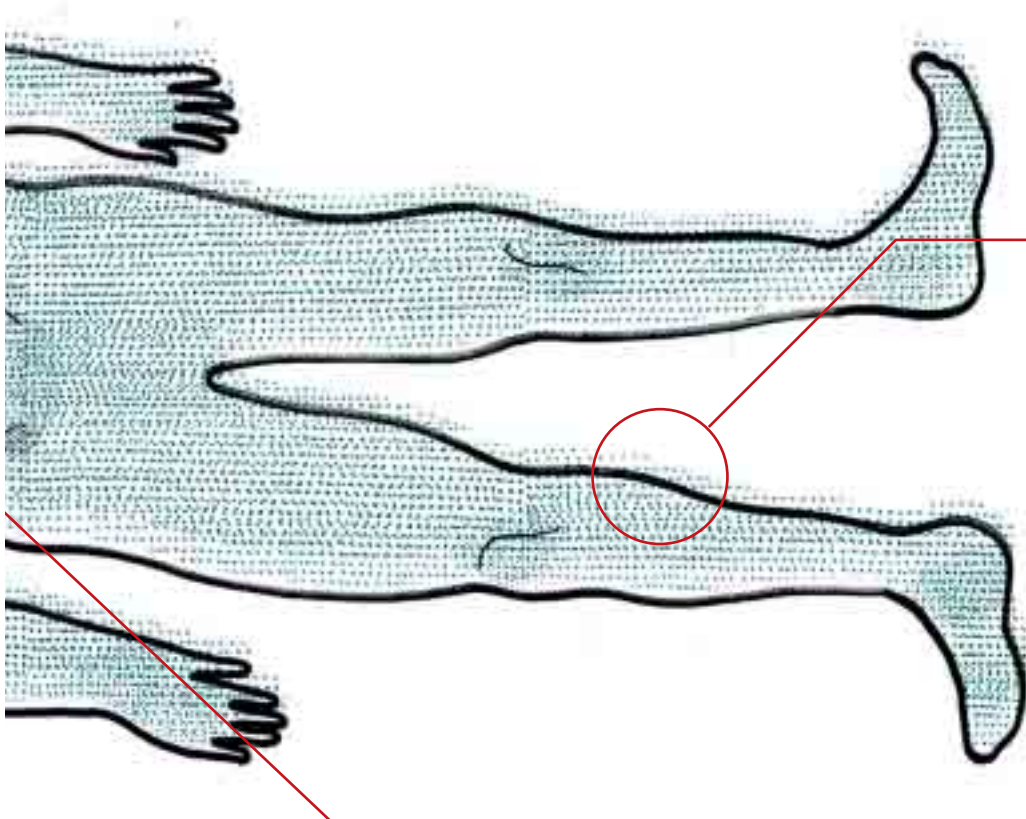
– Det er jo skrækkeligt, at vi dør. Pludselig forsvinder vores bevidsthed og alt, hvad vi har oplevet. Hjernen siger blop, og så er det hele væk. Men når fx helten dør for den gode sag, eller de onde bliver udslettet i filmen, bliver døden meningsfuld.

Men film er ikke kun med til at dramatisere vores forhold til døden. Film kan også medvirke til, at vi får bearbejdet vores egne følelser omkring døden.

– Fiktionen giver os mulighed for at leve med i, hvor forfærdeligt, det, der sker, er. Fiktionen siger 'du kan få det, du mangler, her.' Når man ser fx thrillere, gysere og skrækkfilm, tackler man samtidig sin egen frygt for døden. Der er noget beroligende ved at se folk på film lide en skrækkelig død. Man tænker 'nu har jeg set det værst mulige, så nu kan det nok ikke blive værre.' På den måde kan man sidde i sofaen og kontrollere sin dødsangst i vished om, at man højst sandsynligt ikke kommer til at opleve, det man lige har set. Og folk er altid blevet tiltrukket af det makabre, hvad enten det er film, modbydelige optagelser på nettet eller trafikulykker. Der er noget beroligende ved at se noget forfærdeligt, der ikke rammer en selv. Så kan man tænke 'godt det ikke er mig'.

LANGT FRA DET STORE LÆRRED og den fiktive og sensationelle død finder man Jørgen Trantum-Jensen. Han er læge, professor og leder af donationsordningen på det Sundhedsvidenskabelige Fakultet på Københavns Universitet. Han er manden, der har ansvaret for, at der er nok afsjælede legemer til forskning, undervisning af medicinstuderende og videreuddannelse af læger. Og han har gennem tiden mødt en del af de mennesker, der har valgt at lade videnskaben få gavn af deres døde krop, inden den bliver begravet.

– Det er min fornemmelse, at der en del troende iblandt, men det er ikke noget, jeg ved.

DØDSSSTIVHED

Kommer af, at musklerne bliver stive og opstår typisk to til fem timer, efter man er død, men undertiden meget tidligere, hvis man har været stærkt fysisk aktiv op til dødstidspunktet. Dødsstivheden forsvinder igen efter et par dage, når cellerne begynder at opløse sig selv.

FORRÅDNELSE

Et lig begynder at gå i forrådnelse et til to døgn efter døden er indtrådt. Det sker på grund af bakterier, der findes i mavetarmkanalen. Her dannes der efter døden jernsulfid, der er grønt, og man vil derfor kunne se, at huden får et grønligt skær hen over maven.

Det er naturligt nok oftest ældre mennesker, der donerer deres legeme. De fleste unge har et mere fjernt forhold til døden. Og sådan skal det også være. Unge mennesker skal ikke gå og tænke over døden, men når man er ældre, så rykker det nærmere, siger Jørgen Tranum-Jensen, der nok selv er et af de mennesker i Danmark, der har det mest afmystificerede forhold til den døde krop.

– Som udgangspunkt giver folk os jo en meget stor gave, deres legeme, som de har et meget nært forhold til. De gør det, fordi de gerne vil gøre nytte og tænker, at det gavner deres efterladte, og vi modtager gaven i den ånd, med respekt og taknemmelighed. Men på den anden side er det vores arbejde, så vi ligner heller ikke bedemænd, når vi står og dissekerer. Man bliver professionel og får et nøgternt forhold til kroppen.

Jørgen Tranum-Jensen har også præsenteret adskillige årgange medicinstuderende for deres første oplevelse af en død krop.

– Man kan se på dem, at det er grænseoverskridende, når de første gang skal dissekere, men efter kort tid har de fået et helt professionelt forhold til det.

Arbejdet med de døde kroppe finder sted i dissektionsrummet på Panum Institutet. Her er der ved første indtryk koldt og klinisk. I et forsøg på at varme rummet op har kunstneren Paul Gernes, det er ham, som også har malet Paladsbiografen i København, udsmykket lokalet med tekster fra Saint Pauls Cathedral i Baltimore. Så kan de medicinstuderende nyde godt af livsvisdom

som 'Tag venligt mod årene og afgiv med ynde din ungdom' og 'Stræb efter at være lykkelig', mens de står med de døde kroppe foran sig, for selvom man omgås døden dagligt, betyder det ikke, at man bliver kold.

– Fordi man har et nøgternt forholdt til det fysiske legeme, kan man godt have et følsomt forhold til sindet. Man kan godt være et empatisk menneske, selvom man har et afklaret forhold til den døde krop, siger Jørgen Tranum-Jensen. Med sine mange års erfaring er han også nået til en konklusion, når det gælder spørgsmålet om, hvad der sker, når livet er ovre.

– Jeg tror, at når det er slut, så er det slut, og så er der ikke så meget mere i det. Så ryger man tilbage til Moder Jord og bliver en del af det store kredsløb. Man lever videre i form af →

Det er jo skrækkeligt, at vi dør. Pludselig forsvinder vores bevidsthed og alt, hvad vi har oplevet. Hjernen siger bløp, og så er det hele væk.

KORT SAGT OM DØDEN

'Udsigterne i livet er døden; den ultimative årsag til døden er fødslen, kun de, som lever, kan dø; et godt helbred opretholder livet, så det kan møde døden, når den kommer; livet er den eneste sande uhelbredelige sygdom.'

Den polske sociolog Zygmunt Baumann

'Der er liv i døden og død i livet, og måske mest liv i livet, hvis døden er med i det.'

Den danske forfatter Villy Sørensen

'Det er svært at have tålmodighed med mennesker, der hævder, at der ingen død er, eller at døden intet betyder. Der er en død, og alt, som er, betyder noget. Og hvad der hænder har konsekvenser, og de er uigenkaldelige og uomstødelige.'

Den engelske forfatter C.S. Lewis

'Intet menneske behøver at frygte døden; det eneste, han bør frygte, er at dø uden at have kendt sin største styrke, den styrke, der ligger i, at han af fri vilje giver af sit liv til andre. Hvis noget kommer til live i andre på grund af dig, så har du givet en ansats til uuddeligheden.'

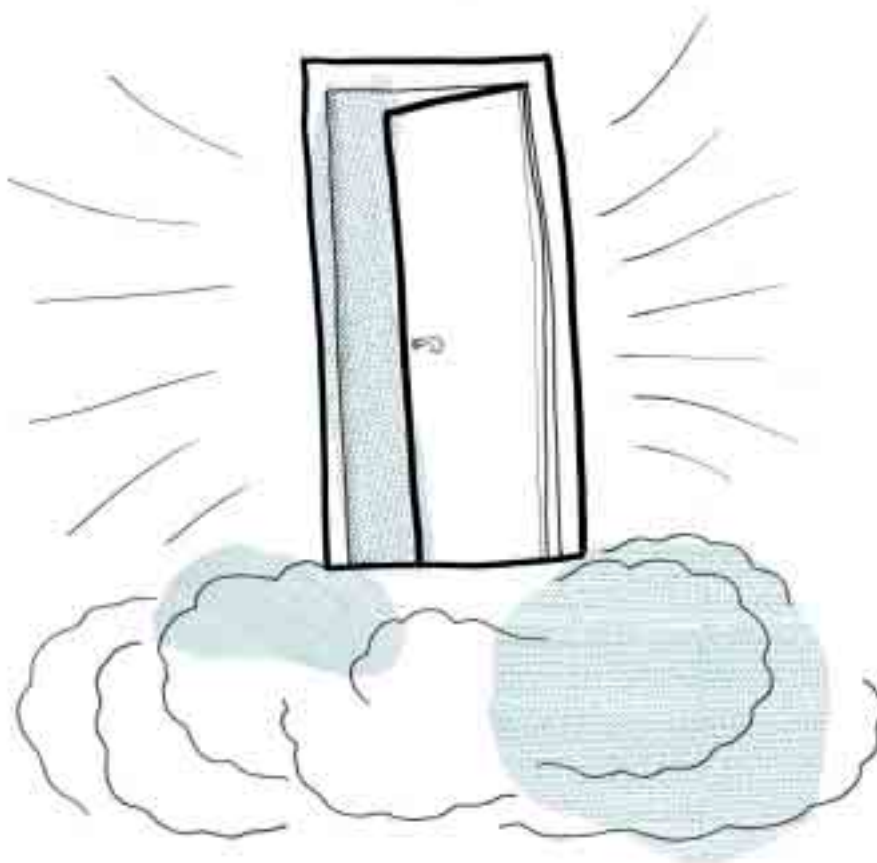
Den amerikanske forfatter Norman Cousins

'Vores kulturelle besættelse af ungdommen kan forstås som en omfattende kollektiv dødsfornægtende tvangsforestilling. Vi bortgemmer som individer ikke blot vores slægtninges dødsfald på plejehjem eller hospitaler, men også vores egen dødelighed, vores egen aldringsproces med hårfarvingsmidler og ansigtsløftninger.'

Den amerikanske sociolog Michael Kearl

Kilde: 'Dødens Mosaik' af Michael Hviid Jacobsen, Gyldendal Uddannelse, 2001.

de ting, man har udrettet og sine børn, hvis man har været så heldig at få eller adoptere sådan nogle, og i det hele taget, hvad man har betydet for sine efterlevende.

Det er næppe heller nogen nyhed, at danskerne ikke hører til de mest optimistiske, når det kommer til spørgsmålet om, hvorvidt der er liv efter døden. Dog viser undersøgelser, at 40 procent af os rent faktisk tror på et liv efter døden, og omkring 70 procent betegner sig selv som troende mennesker. Og endnu flere kommer til, når døden rykker tættere på. Blandt hospitalspatienter er det cirka halvdelen, der tror på et liv efter døden, og når det kommer til patienter, der har et meget dårligt helbred, bliver en tredjedel mere troende, end de var tidligere, oplyser hospitalsspræsten Christian Busch, der selv har overladt det med sin egen død til Gud.

– Min tro gør, at jeg kan sige 'at med døden er ikke alt sagt. Guds magt giver ikke op for døden.' Når jeg tror på Gud, behøver jeg ikke spekulere på livet efter døden. Det kan jeg trygt lægge i Guds hænder. Jeg er fritaget for at skulle lege indretningsarkitekt i det himmelske, siger han, der har ført et utal af samtaler med døende.

– Nogle døende spørger, om det kan være, at de møder deres kære, når de er døde, andre taler om, at de gerne vil rejse. Og det er ofte rejssemål, der har karakter af en verden, hvor det onde ikke eksisterer, en verden østen for solen og vesten for månen. Og det er jo smukke billeder. Der var også en ung kvinde, der sagde 'hold da op, det kan sgu da bare være, at det er helt fedt at være død, og at det er derfor, at der ikke er nogle der vender tilbage.' Og hvis det ikke var, fordi hun bandede, kunne jeg ikke have sagt det bedre i kirken.

I takt med tabuiseringen, oplever sociolog Michael Hviid Jacobsen flere pårørende fortælle, at de er blevet ensomme, ikke på grund af tabet af den døde, men fordi folk ignorerer dem.

– For mange opleves tabet af en kær som en slags social isolation, fordi mennesker i misforstået høflighed eller hensyntagen holder afstand og føler sig utilpasse ved ikke at vide, hvad man skal gøre eller sige.

Hospitalsspræsten Christian Busch er også bekendt med, at folk af angst for at komme til at sige noget forkert blot tier stille, hvor de burde have talt.

– Når vi ikke har noget at sige, ved vi ikke, at det helt rigtige er at sige 'hvor ville jeg ønske, at jeg kunne finde noget at sige, men det kan jeg ikke.' Så svarer den sørgende ofte 'men der er →

ISRAEL

~ Fra civilisationens vugge
til banebrydende teknologi

Vind en rejse til det
pulserende land

Deltag i quizzen og få mulighed
for at opleve det enestående Israel

**1. præmie: En uges luksus-rundrejse
for to til Israel**

2. præmie: To returbilletter til Israel

Find quizzen på www.israelsambassade.dk og forøg dine
chancer for at vinde. Her kan du også læse mere om
Israel, præmierne og betingelserne.

Den første mobiltelefonen blev udviklet i Israel af?

- A) IBM B) Motorola C) Microsoft

I Israel er der 382 læger pr. 100.000 indbyggere.
Hvad er gennemsnittet i de skandinaviske lande?

- A) 111 B) 202 C) 312

Hvor mange gange har Israel vundet
Det Europæiske Melodi Grand Prix?

- A) 3 B) 10 C) 25

I hvor mange partier i det israelske parlament
(Knesset) er flertallet af parlamentsmedlemmerne
israelske arabere?

- A) 2 B) 3 C) 4

Hvornår fandt den seneste Gay Pride Parade
sted i Jerusalem?

- A) nov. 06 B) juli 06 C) januar 06

SEND DIT SVAR PÅ SMS: Skriv en SMS med teksten
ISRAEL efterfulgt af dit svar f.eks. ISRAEL CBAAB og
send beskeden til 1231.

Deltagelsen koster kun almindelig SMS-takst.
Vinderne udtrækkes i april og vil få direkte besked.

Vidste du at...?

- ▶ Israel er det land, der har næstflest virksomheder noteret på NASDAQ-børsen i New York
- ▶ At du i Israel kan stå på ski og dykke med delfiner på samme tidspunkt på året
- ▶ At Israel er ca. på størrelse med Jylland
- ▶ Den økonomiske vækst i Israel var 5% i 2006 - næsten dobbelt så meget som i EU
- ▶ At Tel Aviv kaldes 'Byen uden pause' pga. det livlige natteliv
- ▶ At 19,5% af landets statsborgere er arabere, og arabisk er et officielt sprog i Israel
- ▶ Næsten hver gang der skal bygges nyt i Israel støder man på arkæologiske fund
- ▶ Der er ca. 300 solskinsdage i Tel Aviv

EL AL

IT'S NOT JUST AN AIRLINE, IT'S ISRAEL

www.elal.co.il · 33 14 64 17

Strobel
TRAVEL

www.strobel-travel.dk · 86 76 17 22

UNITAS
Rejser til hele verden.

www.unitasrejser.dk · 87 23 12 35

Embassy of Israel

Lundevangsvej 4 · 2900 Hellerup

www.israelsambassade.dk

Jeg tror, at når det er slut, så er det slut, og så er der ikke så meget mere i det. Så ryger man tilbage til Moder Jord og bliver en del af det store kredsløb.

heller ikke noget at sige.' Det handler om at vise den, der har mistet, at man forstår, at den byrde, han eller hun bærer på, er uendelig tung. Og er man usikker på, hvad personen har brug for, så er det bare at spørge, om de har lyst til at tale om det eller ej. Giv den sørgende muligheden for at vælge at tale om sin sorg eller lade være. Det største svigt er at lade tavshedens sammensværgelse lukke sig om den, der har mistet.

Det moderne menneske er altså ikke fortroligt med døden. Men midt i al fremmedgørelsen og dødsangsten og tabuiseringen af det uundgåelige, er der også en anden, modsatrettet bevægelse.

– Før i tiden skulle man ikke tale om sin sorg. Man roste Jacqueline Kennedy, fordi hun tacklede sin mands død uden at vise sine følelser offentligt. Men i dag er holdningen, at man skal tale om det. Hvis en mand, der

har mistet sin ægtefælle eller sit barn, står frem i fjernsynet og viser følelser, synes vi, det er flot. Men alle skal have lov til at reagere i forhold til den person, de er. Nogle har brug for at tale og vise følelser, andre har ikke, siger Christian Busch, der mener, at alle bør have tilbuddet om at tale.

– Vi har i de senere år oplevet, at stadig flere danskere begynder at interessere sig for at deltage i planlægningen af deres egen død. Man tilmelder sig forudbetalt begravelse eller sørger for at få skrevet ned, hvad det er, der skal ske med en, når man dør, så ens efterladte ikke står alene med at træffe afgørelser. Så det er min forhåbning, at vi kommer til at opleve, at stadig flere, og gerne i dialog med deres nærmeste, forholder sig til, hvad der skal ske, praktisk og økonomisk og ikke mindst med deres krop, den dag de ikke er her mere, tilføjer sociolog Michael Hviid Jacobsen.

Det handler ifølge hospitalspræsten om at bruge nogle ord, der er til at forstå, selvom emnet i sig selv, altså selve døden, i al sin uafviselige endegyldighed kan være stort set umulig at forstå.

– Jeg prædikede engang til en begravelse, og nogle dage efter kom der en lille purk på syv-otte år op til mig og spurgte, om hans bedstemor var helt flad, da hun lå i kisten. Han havde ikke været med til begravelsen, fordi man ville skåne ham, men havde fået at vide, at hans bedstemor havde åndet ud, og han forestillede sig nu, at hun var flad som en punkteret ballon. Men det var misforstået hensyntagen i den situation, man kunne lige så godt have haft ham med i forløbet, vist ham sin døde bedstemor og forklaret ham, at hun var død. Virkeligheden er sjældent værre end fantasierne. 🍷

Tyrkiet

Ren afslapning og velvære: Ferie i Tyrkiet. Her kan du sammen med familien bygge sandslotte på de endeløse strande, tage på udflugt i små maleriske havnebyer eller dykke ned i en af aquaparkerne, som ligger lige i nærheden. **Alt dette og meget mere venter på dig.**
www.tyrkietturisme.dk

TYRKIETS AMBASSADE, Kontoret for Kultur og Turisme,
Vesterbrogade 11A, 1620 Kbh. V, Tel: 3322 3100

byder dig velkommen

TURKISH AIRLINES

profil

Svarene skal ligge på tungen

Når tv-quizzer som 'Hvem vil være millionær?' og 'Amigo' ruller over skærmen, har brødrene Kragh haft en finger med i spillet. De finder på spørgsmålene, som gør folk til vindere eller tabere.

Hvad er et godt quizspørgsmål?

Jakob – Når deltager og seere føler, at de har svaret lige på tungen. Fx lavede jeg engang et spørgsmål til en million, der handlede om, hvilken Gasolin'-sang der udkom først. Alle kender deres sange, men lige præcis, hvilken sang der kom først, er svært at svare på.

Hvordan finder man på spørgsmål?

Allan – Når man læser avis eller ser skod-tv. Det popper op når som helst. Det kan være et

enormt sjovt arbejde. Da der var VM i fodbold i 2002 havde 'Hvem vil være millionær?' et fodboldtema. Så vi sad på arbejde og så fodboldkampe. Det var fedt.

Hvordan blev I spørgsmålsmagere?

Allan – Jeg blev ringet op af en gammel gymnasiekammerat, der lavede tv og havde brug for en kontrollant til at tjekke spørgsmål og svar. Senere blev det mig, der fandt på spørgsmålene, og så kom min lillebror ind i det. I dag arbejder vi freelance som spørgsmålsmagere, men vi laver også andet. Jeg er projektkoordinator på Orla-prisen, der er en børnebogs pris, og min bror læser på Center for Børnelitteratur.

Kan man leve af at lave spørgsmål?

Jakob – Ja, hvis man arbejdede alene med det, men så ville man

også blive sindssyg. Når man har prøvet at arbejde alene, ved man, hvor vigtigt det er have nogen at sludre med i frokostpausen. Spørgsmålene bliver også bedre, jo flere hænder de kommer igennem. Jeg laver fx spørgsmål med min kusines kæreste til Trivial Pursuit, TP. Desværre kan min kæreste og jeg ikke spille TP sammen. Hun elsker spillet, men hun gider ikke spille med mig, for jeg kender jo alle svarene.

Har I oplevet, at der var spørgsmål, som havde flere rigtige svar?

Allan – Ja, der har været tilfælde i 'Jeopardy', hvor deltagerens svar også var rigtigt, selvom svaret var et andet end det, der stod i manuskriptet. Med tiden er vi blevet ret skrappe til at tage højde for alternative svar, der også er korrekte. Spørgsmålene til mange penge i 'Hvem vil være

millionær?' bliver tjekket af seks forskellige uafhængige kilder. De skal godkende svaret, før spørgsmålet kommer med, men der kan godt ske fejl alligevel.

Spiller I selv mange spil derhjemme?

Allan – Nej, det er efterhånden sjældent. Før i tiden quizzede vi meget. Som børn fandt vi på vores egne spørgsmål på bagsædet af bilen, når vi kørte på ferie til Sverige og Norge.

Jeg har lavet et quizspørgsmål til jer. Hvor ligger verdens længste fjord, Canada, Norge eller Grønland?

Allan – Det er et godt spørgsmål, det tror jeg, vi hugger. Hvad med Norge?

Jakob – Ja, det lyder meget rigtigt, vi skyder på Norge.

Forkert, det er Grønland.

For højt blodtryk opdages ofte ved et tilfælde. Et slagtilfælde.

PHOTOGRAFIA MICAM

Det lumske ved for højt blodtryk er **ikke**, at det kan udløse et **invaliderende** slagtilfælde. Eller for den sags skyld et hjertesvigt eller **nyresvigt**. Det **lumske** er, at det kan gøre det uden varsel. Du kan rende rundt med for **højt** blodtryk i ganske mange år, før du falder om.

Det **skønnes** at mindst 350.000 danskere har for højt **blodtryk** uden at vide det. Og der er **mange** flere, der har forhøjet blodtryk, men som **ikke tager** det alvorligt nok.

Blodtrykket er et **udtryk** for det tryk, der skal til for at **pumpe** blodet rundt. Er blodtrykket for højt, **anstrenger** hjertet sig for meget, og så har vi **balladen**.

Det er en hovedårsag til ca. 10.000 årlige hjerneblødninger og **blodpropper** i hjernen. Mange af dem, samt blodpropper i hjertet og **nyreskader**,

kunne være **undgået** ved simpelthen at have **styr** på sit blodtryk.

En **ordentlig** behandling af forhøjet blodtryk gør det muligt at **leve** lige så længe som de fleste. En ordentlig **behandling** vil i dette tilfælde sige et røgfrit liv med mere **motion** og mindre **fed** mad, alkohol, salt og lakrids **kombineret** med lægemidler **imod** for højt blodtryk.

Det gælder resten af **livet**. Men underligt nok stopper **halvdelen** af blodtrykspatienterne deres **behandling** efter et år. Måske fordi de ikke kan mærke **virningen** af medicinen eller mærker for mange **bivirkninger**. Og ikke ved, at har man problemer med den ene slags, **findes** der andre **muligheder**.

Vi kender ikke den præcise **årsag** til forhøjet blodtryk. I de fleste tilfælde opdages det ved et **tilfælde**. Hvis det ikke skal være et slagtilfælde, vil vi anbefale dig at få **styr** på dit blodtryk. **Start** med at hente vores brochure om forhøjet blodtryk eller gå på **www.apoteket.dk**

apotek

Pludselig sidste sommer ... ja, hvad skete der?
Vi har bedt en række af Danmarks bedste forfattere om at skrive en 'novellette', en kort og stram fortælling, der rummer de tre ord. Ud over denne spilleregul har forfatterne haft frie hænder. Serien er redigeret af Thomas Bredsdorff. De billedkunstnere, der har skabt illustrationerne, er udvalgt af Torben Zenth fra kopenhagen.dk

HELLE HELLE

CHRISTINA HESSELHOLDT

► PABLO HENRIK LLAMBÍAS

JESPER WUNG-SUNG

KLAUS RIFBJERG

KATRINE MARIE GULDAGER

NAJA MARIE AIDT

JAN SONNERGAARD

PIA JUUL

HANS OTTO JØRGENSEN

MARIA GRØNLYKKE

SIMON FRUJELUND

TEKST PABLO HENRIK LLAMBÍAS

ILLUSTRATION ISMAR CIRKINAGIC

Rollespil

I Pablo Henrik Llambías' historie filmes Marianne og Lars til en rollespilskonkurrence. De skal spille scenen 'flygtning får besked på at rejse hjem'

– O.K., ER I KLAR? Er kamera klar? Lyd? Godt. Klar til optagelse!
– Hvad var det nu, vi skulle?
– Øjeblik. Stop.
– Hvad var det ...
– Så tager vi den igen. Altså du, Marianne, spiller en flygtning, der har fået besked på at rejse ud af landet, og du, Lars, du spiller en dansker, der ikke kan lide flygtninge. Prøv at gøre det, så godt I kan. Det kunne da være sjovt, hvis den kom med i finalen.
– Jamen hvordan, kommer vi bare med i konkurrencen, eller hvad?
– Ja, hvis den er god nok.
– Jamen skal det ikke være rollespil?
– Det er det da også.
– Men er det ikke normalt noget med at rende rundt ude i skoven med kutte på og sige 'whaa'?
– Nej, vi gør det anderledes. Prøv nu at være med. Det kan ikke være så svært. Er I klar?
– Ja.
– Ja.
– Klar til optagelse! Kamera kører? Lyd? Og ... action!
– Øh ... hvad skal jeg sige?
– Stop! Hør nu her, Marianne ... Nej, vent lidt, vi lader Lars begynde. Lars, kan du ikke begynde med at sige, at Marianne skal rejse hjem, for nu er der sikkert nok i hendes hjemland? Kan du ikke sige det? Så er scenen ligesom sat.
– Jo.
– Fint. Så kører vi igen. Kamera? Lyd? Og ... action!

– Marianne, du skal rejse hjem nu. Vent lidt, skal jeg kalde hende Marianne, det lyder helt forkert? Skal det ikke være noget mere fremmedartet?
– Stop! Øjeblik, det ved jeg ikke. Hvad kan hun hedde?
– Hvad hedder de? Jeg ved sgu ikke, hvad de hedder. Mustafa for piger?
– Prøv lige at hente telefonbogen. Tak. Fatima. Farhiya, er det et pigenavn?
– Kvinderne står garanteret ikke med eget navn i telefonbogen.
– Der er godt nok flest mandenavne.
– Er Fatima ikke godt nok?
– Det hedder de alle sammen på film.
– Kan hun så ikke bare hedde Marianne?
– Og de der bor i lejrene, de står slet ikke i telefonbogen. Jo, hun kan lige så godt hedde Marianne. Marianne bor i Sandholmlejren og er blevet bedt om at rejse, men det vil hun ikke, fordi hendes børn er vokset op her i landet, og fordi hun ikke kan tilbyde dem en sikker opvækst dernede. O.k.?
– O.k.
– Godt. Klar til optagelse! Kamera? Lyd? Og ... action!
– Marianne, du skal rejse hjem nu. Du kan ikke være her i landet længere, dit hjemland er sikkert nok.
– Men mine børn er vokset op her. De går i dansk skole, de taler dansk, de aner ikke, hvordan deres fødeland ser ud.
– Men du har helt ret, det er deres fødeland. De er ikke født her, vel?
De er født dernede, og derfor hører de til der. Det ligger ligesom i ordet →

– Jeg ved ikke, hvad jeg skal svare her. Skal jeg svare, at Danmark ikke kan tage ansvar for sikkerheden i alle mulige lande i verden, at det altså ikke er Danmarks bord.

fødeland, ikke? Så nytter det ikke noget, at de er vokset op her.

– Øh ... prøv lige at høre ... Er det ikke lidt for hårdt? Er der nogen, der ville sige sådan?

– Lad bare kameraet køre! Marianne, det kan godt være, du har ret, men nu prøver vi at lade det køre lidt, så ser vi, om det bliver alt for usandsynligt. Det er en slags træning, o.k.?

– O.k.

– O.k., vi fortsætter. Kører kameraet endnu? Ja? O.k., action!

– Hvor kom vi til?

– Vi kom til det dér med, at du sagde, Lars, at eftersom børnene var født dernede, så hørte de også til der. Marianne, så svarer du. Lars, kan du ikke gentage, hvad du sagde?

– Jo. Altså. Børnene er født dernede, og derfor hører de til der.

– Men de taler ikke engang deres modersmål ordentligt længere. Det holdt de op med pludselig sidste sommer.

– Det lærer de hurtigt. Desuden er det din egen skyld, at de ikke kan tale det længere.

– De kan ikke begå sig i landets kultur, for den kender de ikke.

– Det lærer de hurtigt. Hvis du var taget hjem tidligere, sådan som vi tilbød dig for længe siden, så havde afstanden ikke været så stor.

– Jeg risikerer, at mine børn dør dernede. Af sygdom eller af skyderierne.

– Jeg kan ikke ... Jeg ved ikke, hvad jeg skal svare her. Skal jeg svare, at Danmark ikke kan tage ansvar for sikkerheden i alle mulige lande i verden, at det altså ikke er Danmarks bord, at standarderne for lægehjælp, sikkerhed og sociale ydelser ikke er på højde med Danmarks?

– Cut! Ja, det kan du da godt prøve.

– Det lyder ret hårdt.

– Jo, men det er vel et faktum. Altså selvom Danmark endda ville, så kunne det rent faktisk ikke tage ansvar for alle disse landes sikkerhedssituation og sociale udviklingstrin.

– Nej.

– Godt, så prøver du. Klar til optagelse! Kamera? Lyd? Action!

– Det kan jeg altså ikke tage mig af. Sådan er det bare. Sådan ser verden nu engang bare ud.

– Øh ...

– Stop! Marianne?

– Jeg aner simpelthen ikke, hvad jeg skal sige her. Jeg har mest bare

- Snøft, snøft.
- Hvad fanden skal jeg sige nu!
- Stop! Nå, Lars, så er det din tur.
- Ja, jeg kan jo ikke også bare græde. Hvad skal jeg stille op? Skal jeg bare gå?
- Ja, det kunne du da godt.

lyst til at græde, men det føles lidt som i mangel af bedre. Hvad ville jeg kunne sige her?

- Prøv at improvisere. Græd bare, hvis det føles rigtigt.
 - Foran kamera?
 - Ja.
 - Nej, det har jeg ikke lyst til.
 - Men du behøver ikke græde rigtigt. Du kan bare vise det med hænderne, med hænderne op foran øjnene, med nogle snøft og sådan noget.
 - Ja, o.k.
 - O.k.?
 - Ja.
 - Godt. Kamera? Lyd? Og ... action.
 - Snøft, snøft.
 - Hvad fanden skal jeg sige nu!
 - Stop! Nå, Lars, så er det din tur.
 - Ja, jeg kan jo ikke også bare græde. Hvad skal jeg stille op? Skal jeg bare gå?
 - Ja, det kunne du da godt.
 - Ja?
 - Ja. Kamera? Lyd? Værsgo.
 - Jeg går nu.
 - Nej, bliv. Prøv at vente! Her er et billede af mine børn. De hedder ...
 - Bare giv dem nogle navne, Marianne. Kameraet kører stadig, ikke?
- O.k. Fortsæt.

- De hedder Mikkel og Emma. Her, se dem!
- Jeg vil ikke se dem.
- Jo, se dem, snøft, se dem, se på dem! Jeg kan ikke beskytte dem. Se på dem!
- Prøv at hive fat i Lars, fald ned på knæ foran ham. Kamera, fortsæt. Ja, sådan, hold fast i hans ben. Værsgo, fortsæt.
- Jeg kan altså ikke ...
- Jo, her! Se på dem.
- Nej, jeg ...
- Holdt! Stop! Vi bliver nødt til lige at holde en pause her. Nu begynder jeg at græde rigtigt. Det var ikke meningen.
- Holdt! Vi holder her! Vi giver hende lige fem minutter. Vil du have et lommeterklæde? Her, her er et lommeterklæde.
- Jeg blev overvældet af situationen.
- Ja, jeg syntes heller ikke, det var sjovt. Da du greb fat i buksebenet. Det blev ubehageligt.
- Ja, jeg ved ikke, hvad det var. Det var dér, det blev for meget. Jeg fik en klump i halsen. Jeg er klar igen lige om lidt.
- Vi tager bare den tid, du har brug for.
- Så megen tid har vi heller ikke, vel?
- Nej, der er en deadline.
- Hvornår er det nu, det er?
- Det er i næste uge.
- Så har vi ikke al den tid i verden.
- Nej. Det har vi ikke. 🐼

POLFOTO

Pablo Henrik Llambías er de overraskende synsvinklers mand. Det skal forstås helt bogstaveligt. Han skriver ikke alene om, hvad man kan se, han fotograferer også. Og laver videoer. Og musik. Bogen 'Rådhus' fra 1997 rummer dels forfatterens fotografier af alle danske råduse, dels hans refleksioner over magt og billeder. 'Turistattraktion', 2001, er endnu et udslag af hans lyst til at kombinere ord og billede med en overrumplende refleksion. Seneste udgivelse er 'De elskendes bjerg', 2006. Man ser også i den roman, at alt kan ses anderledes (thbr).

Ismar Cirkinagic (1973) har bosnisk baggrund og arbejder med erindringer fra Balkankrigen og koncentrerer sig især om folkemordene og massegravene i Bosnien. Ismar Cirkinagics arbejde med betydningsaflejring skaber en dobbeltydighed, hvor traditionelle modsætninger som smuk-fra-stødende bliver tæt forbundet (tz).

STEM PÅ ÅRETS ANNOUNCE

Præmier til en samlet værdi af 16.470 kroner

Se på annoncerne på denne side. Det er de 12 annoncer, som læserne måned for måned har kåret som de bedste i Ud & Se i 2006. Find din favorit. Hvilken en er bedst eller flottest? Send en sms med din vinder til nummeret 1208 senest 31. januar, og indgå i lodtrækningen om årets præmier:

1. præmie: 1 x 1 styk Glow-lampe + 1 styk Gorgeous-gulvase til en værdi af alt 5.494 kroner
2. præmie: 2 x 1 styk Glow-lampe til en værdi af 2.995 kroner per styk
3. præmie: 2 x 1 stk. Gorgeous-gulvase til en værdi 2.499 kroner per styk

Designeren Maria Kariis har skabt den dekorative gulvase **Gorgeous** i kraftigt, bombastisk glas.

Den prisbelønnede og eksklusive **Glow-lampe** fra Holmegaard er skabt af designeren John Sebastian.

JANUAR / SMS: ANN 1

FEBRUAR / SMS: ANN 2

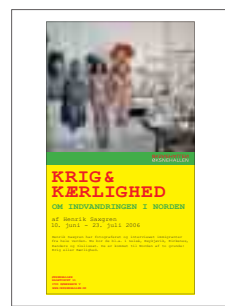
MARTS / SMS: ANN 3

APRIL / SMS: ANN 4

MAJ / SMS: ANN 5

JUNI / SMS: ANN 6

JULI / SMS: ANN 7

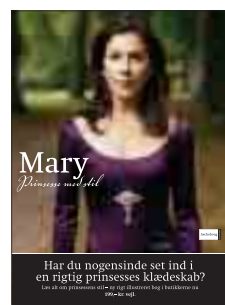
AUGUST / SMS: ANN 8

SEPTEMBER / SMS: ANN 9

OKTOBER / SMS: ANN 10

NOVEMBER / SMS: ANN 11

DECEMBER / SMS: ANN 12

VINDERE FRA DECEMBER
 Janne Sommer Nielsen, Vanløse
 Sussi Nielsen, Frederiksberg
 Ebbe Thorup Holm, Århus C
 Verner Damgaard, Holte
 Lone Degn, Herning
 Roger William Humphris Avenstrup, Sorø
 John Teilmann Larsen, Tommerup
 Annette Veirum, Kastrup
 Hans Engmark Sørensen, Viby J
 Tine Olsen, København Ø

Du kan deltage i konkurrencen én gang i døgnet, og det koster 5,00 kroner plus almindelig sms-takst. Alle mobilkunder kan deltage. Præmien kan ikke ombyttes til kontanter. Har du tekniske spørgsmål til konkurrencen, så kontakt Aspiro Danmark A/S på telefon 70 20 89 87.

JO FLERE KRONER, JO BEDRE

KØB ET HÆFTE MED 10 VELGØRENHEDSFIMÆRKER OG
GIV 5 KR. TIL KRONPRINS FREDERIKS OG KRONPRINSESSE
MARYS FOND TIL VELGØRENDE FORMÅL

Hæftet med årets velgørhedsfrimærke
koster 5 kr. ekstra. Beløbet går ubeskåret til
sociale, humanitære, almennyttige eller
almenvelgørende formål. Med et frimærke-
hæfte er du også altid parat til at sende en

hilsen til én, du holder af. Du kan købe
velgørhedsfrimærkerne på posthuset eller
bestille dem på nettet, og få dem leveret
gratis med posten. Det er nemt – bare klik
ind på postdanmark.dk

LÆSERBREVE

Alle breve bliver besvaret direkte til afsenderen. Gør os opmærksom på det, hvis brevet ikke må offentliggøres. Alle offentliggjorte læserbreve belønnes med Pablo Llambias nye bog 'De elskendes bjerg'. Skriv kort til Ud & Se, DSB, Sølvgade 40, 1349 København K. Mail til udogse@dsb.dk. Husk navn og adresse.

 GYLDENDAL

Økologi

Frank Bentin

Nogle gange om året rejser jeg til det jyske og det altid med DSB, hvad enten der er tale om familiebesøg, seminardeltagelse eller mødeaktivitet. Ofte foregår disse rejser på DSB 1', da jeg sætter pris på såvel komfort som ro til at arbejde undervejs. Glæden bliver endnu større, når jeg om morgenen kan nyde serveringen af en kop kaffe, mit rundstykke på en lille bakke, et lille glas eksklusiv engelsk marmelade og det gyldne og smukke engangsbestik designet af den verdenskendte Philippe Starck. Desværre mangler jeg muligheden for at få et økologisk rundstykke, økologisk smør eller sågar et stykke økologisk chokolade. Jeg vil derfor opfordre til, at DSB også kan tilbyde bare et lille udvalg af økologi fra den lille serveringsvogn. Samme problematik gør sig gældende i de

mange DSB-kiosker rundt om i landet. Her kan man heller ikke købe et stykke økologisk slik til den søde gane. I rationaliseringens gode navn har mange stationer efterhånden ikke selvstændigt billetsalg, hvilket jeg ofte begræder, særligt når man nogle gange er lidt i tidsnød. Det er lidt irriterende, når man bare skal købe en avis, at kunden foran skal have en pladsbillet eller fornyet sit pendlerkort. Disse ekspeditioner tager ofte meget tid, og så kan det desværre godt blive en smule stressende, hvilket ikke altid er den bedste måde at begynde en rejse på. Hvordan dette problem kan løses, ved jeg ikke, men måske DSB i samarbejde med kioskerne kan finde frem til en løsning. Fra en ellers glad og tilfreds kunde. Jeg takker på forhånd for et konstruktivt svar.

→ Tak for din henvendelse. Først vil vi takke for rosen omkring vores nye service fra Philippe Starck, Luxembourg. Det glæder os, at det er

faldet i din smag. Desværre tilbyder vi for øjeblikket ikke økologiske varer fra salgsvognen i toget. Vi følger dog efterspørgslen nøje, og vil ikke udelukke, at vi vil indføre økologiske varer på et senere tidspunkt. Vi forsøger at sammensætte sortimentet, sådan at det tilfredsstillende bred målgruppe, det vil sige børn, unge, voksne og ældre, og sådan at der er sammenhæng mellem pris og kvalitet. I Kort & Godt-butikkerne har vi nu to økologiske drikkevarer i sortimentet. Det er drikkeklar solbær og drikkeklar hyldeblomst. Med den plads vi har til drikkevarer i butikkerne, er der ikke plads til flere, og vi må også erkende, at det ikke ligefrem er de produkter, der flytter sig på hylderne. Der findes kun meget få producenter af økologisk konfekturvarer, det er primært chokoladevarer, der er simpelthen ikke tilstrækkeligt marked for det. Produkterne bliver ofte mere end 100 procent dyrere end traditionelle produkter. De fremstilles derfor i meget begrænsede mængder,

Vil du være JOURNALIST?

– så er det nu, du skal rykke!

► Åbent hus

Torsdag den 1. marts 2007 kl. 17-20

Oplev verdens mest spændende fag udfolde sig i praksis, når Journalisthøjskolen åbner dørene til et levende studiemiljø. Læs mere og tilmeld dig på www.djh.dk

► Ansøgningsfrist

Torsdag den 15. marts 2007 kl. 12.00

Hvis du vil til optagelsesprøve, skal du hente et ansøgningskema på www.optagelse.dk

► Optagelsesprøve

Lørdag den 28. april 2007 i Århus

www.djh.dk

Danmarks
Journalisthøjskole

– indgangen til fremtidens medieverden

og efterspørgslen er for lille til, at det er økonomisk forsvarligt at have sådanne produkter i sortimentet. Holdbarheden er som regel meget kortere end traditionel chokolade, og der vil derfor være stor kassation forbundet med at have produkterne på hylderne. Vi er klar over, at det kan være stressende at vente i kø, når du selv skal have en hurtig vare, og kunden før dig skal have en mere besværlig billet. Vi har i det seneste år analyseret kødannelserne i en række Kort & Godt-butikker, og der er faktisk ikke flere i køen, end der var/er i kioskerne, men derfor er det helt naturligt, at en kunde kan opfatte køen som længere, når det er billetekspeditioner og ikke lakrids, kunden før skal have. Da vi er klar over, at køen kan virke lang, og at vi jo har tiden at tage hensyn til (kunden skal nå et tog), har vi nu indført kvikkasser. En kvikkasse, er en kasse, der i flaskehalsperioder, kun sælger kioskvare. Når en kasse inddrages til kvikkasse, vil et skilt med teksten

'Kun kioskvare' stå ved kassen, og her kan du med sikkerhed undgå at stå bag ved en billetkunde.

**DSB kundecenter,
Karsten Andersen**

Misbrug af monopol

Liv Henriette Warring

Jeg sidder her med mit nye abonnementskort i hænderne og ser, at I (eller staten) forhøjer priserne igen. Dette er ikke så overraskende, men alligevel smutter jeg ind på jeres hjemmeside og tjekker ud, hvad jeg nu skal betale for alle zoner, og jeg får ærlig talt et chok. Ikke nok med, at priserne er blevet en hel del højere, 1.115 kroner for alle zoner med abonnement, der er tilmed blevet smidt to zoner oven i, for det bliver til alle. Det vil sige, at der er ni zoner fremover, mod syv zoner tidligere. Jeg forstår simpelthen ikke, hvad det er I har gang i og hvorfor staten overhovedet kan få lov til at hæve billetpriserne så meget og samtidig øge antallet af zoner. Jeg

synes ikke, det er i orden at man kan misbruge sit monopol på den måde.

→ Tak for din henvendelse. Det er korrekt, at der fra 21. januar 2007 indføres to ekstra zoner på periodekort, således at kortet først gælder til alle zoner, når der er betalt for ni zoner mod syv zoner før. Det betyder, at hvis man rejser gennem syv eller otte zoner, kan man nøjes med at købe et kort med det antal zoner, man skal bruge. Hvis man derimod kører gennem ni zoner eller flere, skal man fortsat købe et kort til alle zoner. Et eksempel: En kunde rejser i dag Birkerød-Nørreport (zonerne 01, 02, 30, 41, 51, 61 og 71, i alt syv zoner). Hidtil har den kunde været nødt til at købe kort til alle zoner. Efter 21. januar 2007 kan vedkommende nøjes med at købe kort til syv zoner (som så påføres stamkortet). For billetter og klippekort er tingene uforandrede. Ændringen skyldes, at DSB i en række år har ønsket, at priserne på de læn-

gere rejser (over syv zoner) blev øget til gengæld for en nedsættelse eller mindre stigning på de mellemlange rejser. Dette giver en bedre sammenhæng mellem den ydelse, man som kunde modtager (rejselængden), og den pris man betaler.

DSB Kundecenter, Lene Marker

Rejsetidsgaranti

Julie Lykke Jacobsen

DSB har indført en Basis Rejsetidsgaranti gældende fra oktober 2006, hvilket jeg synes er et tiltrængt initiativ, de seneste par års massive forsinkelser taget i betragtning. Min anke er bare, at der ikke informeres om Rejsetidsgarantien hverken i Ud og Se, på perronen eller i høj-talerudkaldene i togene. Jeg har været med adskillige tog, der har været over 30 minutter forsinket i oktober måned og har ikke oplevet en eneste gang at blive orienteret om muligheden for at få udstedt en ny billet til samme rejse eller få en del af billetprisen tilbagebetalt. Der →

NATURLI'

Sunde Vindere...

- grønt alternativ til komælk
- lavet direkte af sunde planter
- til alle, der tænker sundhed og økologi
- ekstra overskud og energi

NATURLI' - med hjerte og fornuft!

www.naturli-foods.dk

100% NATURLI' • 100% VEGETABILSK • 100% KOLESTEROLFRI

Få glæde af hvidløgets fordele uden lugt

Eneste hvidløgprodukt med persille.

Hvidløg-Long®
tilfører dig hvidløg
kontinuerligt, da det
er en depottablet.
Uden lugtgener.

Dosering: Voksne:
1 tablet daglig.
60 stk. Kr. 79,50
150 stk. Kr. 159,00

Hvidløg-Long®
fås på apoteket,
hos Matas og i
helsekost-
forretninger.

Jemo-pharm A/S
Hasselvej 1 · 4780 Stege · Tlf. 55 81 16 10 · www.jemopharm.dk

Bliv glad igen!

Tag lederskabet i dit eget liv.
Skift modløshed og tristhed ud med glæde.

Modigen er et godkendt
naturlægemedel som
behandler modløshed,
nedtryktthed og tristhed,
baseret på perikon-
ekstrakt.

fladaag@frisk.dk

Modigen er et fornuftigt alternativ hvis du selv
ønsker, at du skal finde glæden igen.

Modigen: 1 kapsel indeholder:
Hyperikum ekstrakt 300 mg.
Indikationer: Naturlægemedel
ved nedtryktthed, modløshed og
tristhed. Dosering: 1 - 2 kapsler
daglig. Hvis der ikke opnås
effekt inden for 4 - 6 uger, bør
behandlingen ikke fortsætte.
Graviditet og amning: Erfaring
savnes. Trafikfarlighed: Ingen
mærkning. Bivirkninger: Lysoverfølsomhedsreaktioner i form af
hudkløe og rødme af huden kan forekomme, fortrinsvis hos personer
med lys hud. Registreringsindehaver: Jemo-Pharm A/S, Hasselvej 1,
4780 Stege. Markedsføringsstilladelse nr. 6159497.
Læs omhyggeligt indlægsseddel.

Jemo-pharm A/S
Hasselvej 1 · 4780 Stege · Tlf. 55 81 16 10 · www.jemopharm.dk

www.zanzibar-hojskolen.dk
En nordisk højskole i Afrika
Kulturforståelse - Selvindsigt
Safari - Adventure
Swahili - Miljøkendskab
Dykning - Sport - Hiking
Førstehjælpkursus
Myten om Afrika
(Historie - kunst og kultur)
4 måneder fra 20. aug + fra 20. feb
3 uger fra 2. apr. - 12. sep. 2007

www.nns.dk 9789 1222

Netbaseret læreruddannelse

4-årig læreruddannelse, 2-årig meritlæreruddannelse

- studie, samarbejde og undervisning over nettet
- praktik på skoler i dit nærmiljø
- seminarer i Nørre Nissum

Nørre Nissum
Seminarium og HF
mødested for mennesker

**Sex, larm og lykke. Klaus Rifbjerg.
Kvinder fra Iran. Lasse Ellegaard og
danskere i eksil. Billige togbilletter
til Tyskland. Krydsord og pyramider.
Læs Ud & Se i marts.**

Et årsabonnement på Ud & Se i Danmark og Norden
koster 215 kroner. I det øvrige Europa er prisen 339
kroner per år. Abonnement kan bestilles ved at sende
navn og adresse til udogse@dsb.dk eller med post til
Ud & Se, Sølvgade 40, 1349 Kbh K.

**Industriens
billeder**

Industrisamfundets rolle
i dansk kunst
10. januar-18. marts

www.arbejdsmuseet.dk
ARBEJDERMUSEET
Rømersgade 22 • 1362 København K
Tlf. 33 93 25 75 • Åbent alle dage 10-16

Jytte Abildstrøm's Teater
RIDDERSALEN

TRAPPEN
Nyskreven familieforestilling
(fra 6 år)
18. FEBRUAR - 31. MARTS
Med Therese Glahn,
Jytte Abildstrøm m.fl.

Se www.riddersalen.dk

ALLÉGADE 7-9 • 2000 FREDERIKSBERG
Tlf.: 38 87 87 10 • BILLETnet: 70 15 65 65

I GODT SELSKAB PÅ EN GYMNASIEKOSTSKOLE

Gymnasiekostskolerne står for faglig kvalitet, godt studiemiljø, masser af gode
venner og gode tilbud i fritiden. Skolerne er meget forskellige, så klik ind på dem
alle, og find den der passer bedst til dig. Nogle af skolerne tilbyder udover STX også
International Baccalaureate (IB), HF, grundskole eller efterskole.

DET ER RART MED ET LILLE FORSPRING

www.GYMNASIEKOSTSKOLER.DK

Latterligt

Matias Lohmann-Quiñones

Hvorfor skifter DSB farver på togene? Det er jo komplet latterligt at DSB, som er et statsejet selskab, skifter farver fra det danske rød, rød/hvid og rød/sort til det grimme kolde mørkeblå og grå/blå. Det er ikke dansk. Hvis der var et andet togselskab på den strækning jeg kører, tog jeg det!

→ Tak for din henvendelse.

DSB's designprogram har stadigvæk grundfarverne blå og rød som standard. Siden indførelsen af IC3 har vi haft hvide tog med

røde døre. Men det var ikke hensigtsmæssigt med de hvide flader, da de er meget svære at holde rene. Omvendt er det rart med lyse flader, når et tog holder på en station og danner en slags væg langs perronen. I forbindelse med indførelsen af DSB's strategi Gode Tog til Alle valgte vi derfor at ændre bemalningen på regional og InterCitytog. Derfor har togene i dag en lys blågrå farve, der er nemmere at holde ren og et mørkeblåt bånd, der binder vinduesbåndet sammen.

**DSB kundecenter,
Karsten Andersen**

er da for dårligt, at passagerer, der er berettiget til at modtage kompensation for en forsinket rejse, ikke orienteres om denne mulighed. Jeg har endda spurgt billetkontrolløren i et forsinket tog om muligheden for at benytte Rejsetidsgarantien, hvor svaret var, at han ikke havde

set noget papir på den ordning, så det kunne han ikke udtale sig om. Det kalder jeg dårlig service. Tanken med at indføre Rejsetidsgarantien er vel en service for at kompensere DSBs kunder for den ekstra tid og det besvær, det koster, når et tog er betydeligt forsinket. Derfor

må denne information også gøres tilgængelig for alle passagerer og ikke bare dem, der har hørt om ordningen i tv og selv går og husker på den. Det giver jo ikke mening at holde muligheden for kompensation hemmelig for alle dem, der skal have gavn af den. Jeg glæder mig til at se og høre Rejsetidsgarantien omtalt på plakater og i højtalerudkald i fremtiden.

→ Tak for din henvendelse. Basis Rejsetidsgaranti blev introduceret

1. oktober. For at nå ud til de togtrejsende afviklede vi en kampagne i uge 38-42, hvor vi gjorde brug af både aviser, internettet og plakater i stationsmiljøet. Her er et udsnit af de steder, man kunne opleve budskabet: Annonce i Ud & Se Oktober 2006. Landsdækkende aviskampagne med helsidesannoncer i Berlingske Tidende, B.T., Ekstra Bladet, Politiken, Nordjyske Stiftstidende, Fyns Stiftstidende, Jyske Vestkysten, Århus Stiftstidende, Urban, Metro, Nyhedsavisen og Weekendavisen. Bannerannoncer på internettet på udvalgte hjemmesider: Ekstra Bladet, Politiken, Jyllands-Posten, Berlingske Tidende, B.T., TV2 og MSN. Plakater på stationer over hele landet. Vi udvider i den nærmeste fremtid med en rejsetidsgaranti for pendlere, og i den anledning tager vi selvfølgelig alle de gode råd vi modtager med, så vi kan informere endnu bedre. For yderligere information se venligst brochuren om DSB Basis Rejsetidsgaranti, som fås på stationen, eller dsb.dk/rejsetidsgaranti

**DSB kundecenter,
Karsten Andersen**

Diskrimination af rygere

Rolf Jensen

Alle DSBs tog blev røgfri ved årsskiftet. Det synes jeg er en trist og unødvendig beslutning. For det første, fordi DSB tidligere har regnet sig frem til at det vil koste lidt over 10 procent af kunderne. Hvem skal betale for det tab, stort eller lille? Svaret er jo, at det skal de uskyldige ikkerygere. For det andet, fordi DSB →

Informationsmøder og Åbent Hus i februar

Lærer (dag- og netstudium) Pædagog (netstudium) Ernæring og Sundhed Torsdag 22. februar 2007 kl. 19-21 CVU Sønderjylland, Lembeckesvej 3-7, 6100 Haderslev
 Grafisk Kommunikation Lørdag 24. februar 2007 kl. 10-14 CVU Sønderjylland, Lembeckesvej 3-7, 6100 Haderslev
 Pædagog Tirsdag 20. februar 2007 kl. 19-21 Aabenraa Pædagogseminarium, Dr. Margrethes Vej 11-13, 6200 Aabenraa
 Sygeplejerske Lørdag 24. februar 2006 kl. 10-14 Den Sønderjyske Sygeplejerskole, Agervang 2, 6400 Sønderborg

CVU Sønderjylland University College, T 7322 2400. Se www.cvusonderjylland.dk

På vej mod nye oplevelser

- 05.02-11.02 Operaens forunderlige verden
- 25.02-02.03 Sprogkursus: Tysk/dansk
- 15.04-20.04 Sprogkursus: Tysk/dansk
- 28.05-03.06 Til fods mellem marsk og fjord
- 03.06-09.06 Sønderjylland set fra cykelhøjde
- 03.06-09.06 Et rigt voksenliv
- 09.06-17.06 Mozart læst og påskrevet
- 18.06-24.06 Sønderjysk midsommer
- 24.06-03.07 Sommerkultur i Berlin. 5 dage på højskole, 5 dage i Berlin
- 08.07-14.07 Fra kolonihave til slotspark
- 14.07-22.07 Documenta 2007. Nutidskunst på en forståelig måde. Incl. 3 dage i Kassel
- 22.07-04.08 Musik, litteratur og arkitektur
- 05.08-12.08 Familien Middelalder
- 12.08-25.08 Sprogkursus: Tysk/dansk
- 02.09-08.09 Opera: I passionernes vold
- 13.10-21.10 Tranedans og sort sol[®]
- 20.10-28.10 Tranedans og sort sol[®]
- 04.11-09.11 Sprogkursus: Tysk/dansk

**HØJSKOLEN
ØSTERSØEN**

Flensborgvej 48-50 · 6200 Aabenraa · tlf. 74 62 47 00 · www.hojoster.dk

Læreruddannelsen på Blaagaard Seminarium

Blaagaardsem.dk

Åbent hus

Ordinær 4 årig uddannelse:

Den 13. februar kl. 19.00 og 8. marts kl. 19.00

Meritlæreruddannelsen:

Den 12. marts kl. 19.00

Blaagaard
CVU Storkøbenhavn

Mørkhøj Park Allé 5, 2860 Søborg
44943222 Blaagaard@Blaagaardsem.dk

Ferie med indhold

Brug en ferieuge eller to på at udfordre dig selv i alt fra kunst og gastronomi til golf og musik. Du kan enten tage familie, børn og venner med eller møde op, som du er. Forude venter intense døgn med nye input, nye venner og nye sider af dig selv.

Læs mere om de mange højskoler og deres kurser på vores hjemmeside eller i Højskolekataloget, som du bestiller på tlf. 33 36 40 40 eller på www.hojskolerne.dk

Højskolerne
Det du ikke lærer andre steder

Højskolernes Hus, Nytorv 7, 1450 København K

Er du...

Har du brug for en pause, før resten af livet starter, så er Vejle Idrætshøjskole noget for dig!

Idræt som hovedfag

Dyrk din favorit-idsætsgren hver dag!

Studieophold starter:
18.02.07 / 19.08.07

[Se mere på www.vih.dk](http://www.vih.dk)
eller kontakt os for brochurer!

VEJLE IDRÆTSHØJSKOLE
- kompetencer for livet

Tlf.: 75 82 08 11 • kontor@vih.dk

Blærebetændelse?

Lider du også af gentagne blærebetændelser?
Forebyg med Vitabutin.
Undgå ubehaget og besværet.

Vitabutin er et godkendt naturlægemiddel, som forebygger og behandler lettere, gentagne urinvejsinfektioner.

Anbefales af praktiserende læger og læger på de urologiske afdelinger på hospitalerne. Kan bruges alene eller som supplement til den traditionelle behandling af urinvejsinfektioner.

fb.ksaag@vih.dk

Vitabutin tranebærkoncentrat i kapsler er nemt. Seks kapsler om dagen, som anbefales af Lægemiddelstyrelsen, både forebygger og behandler. Det svarer til at drikke 1,5 liter fortyndet tranebærsaft hver dag.

Indeholder ikke sukker.

Vitabutin[®] fås kun på apoteket.

Vitabutin[®] tranebærkapsler er et registreret naturlægemiddel til forebyggelse og behandling af lettere, gentagne urinvejsinfektioner
MT.nr. 6157296.

Jemo-pharm A/S
Hasselvej 1 · 4780 Stege · Tlf. 55 81 16 10 · www.jemopharm.dk

har et ledelsesprincip, der hedder diversitet, altså accept af forskellighed. Det er et godt princip for medarbejdere og det gælder også for kunder. Man skulle jo gerne kunne acceptere alle slags kunder. Det kan man så ikke længere. Ja, men det koster penge at tømme askebægre. Det har I allerede taget højde for ved et rygertillæg til prisen på 30 kroner. Generes de andre kunder, altså ikkerygerne? Nej, de sidder ikke i den nuværende rygerafdeling i InterCitytogene. DSB bøjer omsider nakken, selvom I har holdt skansen længe, og giver efter for den moderne diskrimination af rygere.

→ *Tak for din henvendelse. DSB har løbende vurderet indstillingen hos passagererne i forhold til rygning, samtidig med at vi har registreret, at der oftere har været ledige pladser i vogn 7, hvor rygerafdelingen er, end i andre dele af togene. Vi har allerede konstateret, at begrænsning af rygerpladser har kunnet gennemføres forholdsvis smertefrit, og vi har kun grund til at antage, at det totale rygeforbud vil blive modtaget positivt af langt de fleste kunder. Erfaringen fra DSB S-tog viser, at også de fleste rygere synes, det er helt i orden at forbyde rygning i tog, hvor mange mennesker jo skal være sammen på et begrænset område. Det er ikke længere tilladt at ryge på offentlige steder, og selvom DSB er en selvstændig virksomhed, har vi valgt at følge de nye regler og alle vores tog bliver således røgfrie fra køreplansskiftet 7. januar 2007. DSB har selvfølgelig forståelse for, at mennesker er forskellige, men i dette tilfælde er der tale om, at mange passagerer føler sig generet, og det må vi tage hensyn til. Vi har også taget togpersonalets arbejdsmiljø med i betragtning. De vil jo i givet fald være nødt til at billettere i områder med rygere, også selvom de ikke ryger selv. 30 kroner for en pladsbillet i rygerafdelingen er ganske rigtigt 10 kroner mere end en almindelig pladsbillet koster, det beløb skal dække den ekstra rengø-*

ring af rygervogne. En sidegevinst ved rygeforbudet bliver en bedre belægning af de pladser, der i dag er rygerpladser, og det betyder, at flere passagerer kan få en pladsbillet, hvor de sandsynligvis i dag takker nej, hvis der kun er rygerpladser tilbage. Det er som bekendt ikke let at gøre alle tilfredse, men vi tror, at langt de fleste af vores passagerer er eller bliver tilfredse med ikkerygerordningen, som det skete i S-togene, da de i 2006 blev røgfri.

**DSB kundecenter,
Karsten Andersen**

Hjælp pendlerne

Pia Frandsen

Jeg pendler dagligt mellem Odense og København (Søborg). I den forbindelse har jeg tænkt over, hvorfor der ikke findes et pendlerkort, som kun gælder på hverdage? Hovedparten af pendlerne benytter kun den offentlige trafik i forbindelse med transport til og fra arbejde på hverdage. Mange af os ville kunne spare meget, hvis vi kun skulle betale for hverdagene. I dag skal man jo købe pendlerkort, som gælder 30 dage. Hvis det er et spørgsmål om, at togets personale hurtigt skal kunne tjekke kortene, kunne et hverdagskort jo være markeret med en tydelig, fx rød, stribet tekst, så man hurtigt kunne se, om kortet var gyldigt den pågældende dag. Da pendlere jo er faste og trofaste kunder, synes jeg godt man kunne tilbyde dem denne vare.

→ *Tak for din henvendelse. Dit forslag virker måske i første omgang rigtig godt, for hvorfor betale for en hel måned, hvis der ikke er behov for at benytte pendlerkortet i weekenderne. DSB har imidlertid allerede ved udregningen af prisen på periodekort givet en rabat, der svarer til kørsel alle hverdage. Det betyder, at det ikke er pendlerne, der betaler 'for meget', men de pendlere, der også benytter deres kort lørdag og søndag, der får endnu mere rabat.*

**DSB kundecenter,
Karsten Andersen**

Øresundsuniversitetet är ett samlande namn på tolv universitet i Øresundsregionen och beteckningen för allt samarbete över Øresund som skapas mellan dessa universitet.

- Copenhagen Business School**
- Danmarks Biblioteksskole**
- Danmarks Pædagogiske Universitet**
- Danmarks Tekniske Universitet**
- Högskolan Kristianstad**
- IT-Universitetet i København**
- Kunstakademiets Arkitektskole**
- Københavns Universitet**
- Lunds universitet**
- Malmö högskola**
- Roskilde Universitetscenter**
- Sveriges lantbruksuniversitet/Alnarp**

ØRESUNDSUNIVERSITETET
12 samarbetande universitet

www.uni.oresund.org

HVEM DANNEDE EN KENDT FILM DUO MED BING CROSBY I 1940'ERNE OG 1950'ERNE?	VENTE	TÆNDT	BYTE	ENTRE	ROMAN	SÆK	TRÆ	PÅ HVILKEN Ø LIGGER GODSET TRANEKÆR?	STED-NAVN	UDBRUD	NYDELIG	RANG	STONE	STOF	FØR MIDDAG	TITLER	551
ud & se Xord	HOT	7	REV				4	Ø	KRYD- DERDEL TALORD			12	LILLE				
	HOVED- STAD		SERIE							TAGER							
→		1050			SKUE- SPILLER			10	TAK						SEKS		
		SKIB							MÅL- FORK.						MÅLERE		
DYR	SANG						ABRUPT			14	IDET			FORBUND		2	SHOW
ØSTRIG	SPIDS						TURDE				LEVER			ORGANI- SATION			
FØDE					HVAD HEDDER BILL OG HILLARY CLINTONS DATTER?	CERE- MONI		1					HULLER		11		
ORDRE		TONE				EVENTYR- LAND			HÅRDE								KANAL
		MÅL- FORK.							PJAT								
HVILKEN STJERNE KALDES FOR HUNDE- STJERNEN?	1600			6	KØRE	UKLAR				HVAD VAR EFTERNAVNET PÅ DEN OPRINDELIGE SANGER I QUEEN?	GOLF- PLØK SAMMEN- KOMST	8			505		
	EJEN- DELE							ASIA- TER							URAN		9
	NAT																
LÆSE- PENGE		OPSÆT- NING					SORBET		BY	STEDORD							
		NIDKÆR					EN			BEDE							
TANKE			STATS- MAND		13				BLAD								
			HØVDING						HOVED- STAD								
UAF- GJORT							1/2			3		GRYDE					
						I HVILKEN GRUPPE ER SIMON KVAMM SANGER?	ENTER- TAINER										
KEND- BOGST.	NEDBØR																
	NA- TRIUM																
ORIGI- NALER					KILO	SANG					DYR						
HISTO- RIE					UDEN- LANDSK			5									

Jeg er stolt af at være DFer

Anet Burchard
København

Dansk Folkeparti
www.dansksfolkeparti.dk 33375199

Blandt de rigtige krydsordsløsninger trækker vi lod om:

1. PRÆMIE

Et weekendophold på Hotel Alexandra i København. Gavekortet indeholder et weekendophold for to personer i dobbeltværelse.

ØVRIGE PRÆMIER

En Harry-dukke og en Harry-rygsæk.

Vindere af krydsord 12/2006

Mettegry Nielsen, København N
E. Lyng, Nykøbing Falster

Vinder af hotelophold

Irene Thorslund, Brønderslev

	6						9
4							2
	9		3			4	8
		6					
			7			8	
			8	9		3	5
		5			7	9	4
		4			8	1	
7			9	2		6	

**su
do
ku**

← LET
SVÆR →

	8						
6	2						3
		4				5	7
		6				1	
				3	9		
	7					4	2
8	6				5	3	9
1	9						8
				1			

Det ser sort ud for isen...

se filmen på www.sf.dk/klima eller sms "klima" til 1231

FOR ET GRØNNERE EUROPA

Løsningsord

PAKKELØSNINGER

Løsningen skal være Ud & Se i hænde senest 1. marts. Send løsningen til Krydsord, Postboks 9004, 1022 København K i en kuvert mærket Krydsord 2/2007. Eller send en mail til krydsudogse@dsb.dk. Vinderne får skriftlig besked, og løsningen offentliggøres i Ud & Se 4/2007.

LØSNING
Navn
Gade
Postnummer og by

Har du regnet det hele med?

Vi har lavet en stribet film på nettet om de store skridt i livet. Som for eksempel at rejse ud i verden. På fem minutter kan du se, hvordan du lægger et budget, og hvad der ellers er godt at have styr på.

Se, hvad du skal huske på bgbank.dk/rejse, før du pakker tasken.

for børn ...

Kroppen som lærred

Mennesker har altid været glade for at tegne på sig selv

Alle tiders tusser

Måske tegner du af og til kruseduller på din hånd med en kuglepen? Så er det faktisk en tatovering – og tatoveringer har mennesker lavet lige så længe, de har været mennesker. De allerførste var ikke lavet med farve, men med ar. Man ridsede i huden med et fiskeben eller en spidset knogle og puttede aske i sårene, så de svulmede op. På den måde blev arrene større. Jo flere ar man havde, jo smukkere var man. Eller også betød det, at man var modig. I hvert fald modigt at få lavet en tatovering med ar, av-av-av. Senere begyndte man at bruge farve i tatoveringer.

Sømænd

Tatoveringerne ville nok ikke være kommet så hurtigt til Europa uden sømændene. Før i tiden var sømænd ret så seje. Det var nemlig vildt hårdt arbejde med sejl, de skulle klatre op i hvert andet øjeblik, reb, de skulle binde knuder på, og rom, de skulle drikke. Og når de nu var så seje, skulle de selvfølgelig også have en tatovering, når de kom til fx Tahiti. For hvis man kunne holde det ud, var man behård. Mange af dem fik tatoveret lækre damer, for dem var der jo ikke så mange af ude på havet. Nogle sømænd fik lavet tatoveringer af deres lands flag. Og det var ikke sjovt at være svensker, for det gule i deres flagtatovering begyndte tit at klø, når de sejlede på varme have. Huden svulmede op, for noget i det gule farvestof kan ikke tåle sollys. Få aldrig tatoveret det svenske flag eller 37 bananer!

Kan du tato?

A. Hvad betyder det, hvis man møder en mand i Japan med kirsebærblomstertatoveringer? Er han gartner, gangster eller meget forelsket?

B. Hvad er der i den sorte farve, man bruger i tatoveringer? Er der krudt, blæk eller tå-lakrids?

C. Pablo Picasso var en berømt spansk maler, som blev glad for at tatovere. Tatoverede han sine billeder på køer, grise eller fine damer?

TEKST TINA SCHMIDT
ILLUSTRATION JØRGEN STAMP

Quiz-svar
A Kirsebærblomster er i Japan et billede på, at livet er kort. Som gangster vil man gerne vise, at man er klar til at møde døden, så det er meget cool at have mange kirsebærblomster tatoveret.
B Alle tre ting kan man bruge til den sorte farve. (Okay da, ikke tålakrids!)
C Picasso tatoverede malerier på ryggen af fine damer. Så gik de til fest i kjoler, hvor man kunne se ryggen.
Ets figurer-svar: Tre og seks

Ind og se på biblioteket
En fin bog om tatoveringer:
'Tataou' af Per Bøgh.

Tatovering med tis
For 500 år siden var kvinder normalt ikke tatoverede. Ikke i Danmark. Men hos inuitterne i fx Grønland og Canada er det en gammel skik, at kvinder bliver tatoveret på hægen. Det hedder et hvalrosskæg. Så kunne mændene se, at kvinderne var gamle nok til at blive gift. Inuitterne prikkede ikke kun hul i huden og puttede farve ind. De syede også sener fra dyr ind under huden, ligesom en sytråd: En vyshivat-tatovering, (vyshivat betyder 'at sy'). Tråden var dyppet i ... tis. For hvis du ikke lige vidste det, kan onde ånder og andre uhyrer ikke fordrage tis, så de holder sig langt væk. Tis var også smart, for det rensede sårene, så der ikke gik betændelse i tatoveringen.

Hvilke to af disse figurer er ens?

om lidt →

Fremtidens teknik og tendenser

uak!
Du har en
uoprettelig
systemfejl
Genstart!
Genstart!

PENGE ÆNDRER ADFÆRD

Penge har indflydelse på personers opførsel og motivation, selv matadorpenge. Det viser forskningsresultater fra University of Minnesota i Minneapolis. I forsøg blev testpersoner udsat for forskellige hændelser, mens de var i nærheden af legetøjspenge. De personer, der havde penge involveret i forsøgene, arbejdede længere, inden de spurgte om hjælp til at løse et problem, men de var også mindre hjælpsomme end andre testpersoner. I et planlagt uheld, hvor en forsker tabte en kasse med blyanter, var det dem, med flest penge, der samlede færrest blyanter op. Penge gør altså folk mere arbejdsomme, men også mindre hjælpsomme.

dr.dk/videnskab

'Ungdommen har hjemve efter fremtiden.'

Jean-Paul Sartre, filosof og forfatter

DOKTOR GOOGLE

Nettet kan bruges til mange ting. Fx har australske forskere testet søgemaskinen Google som redskab til at stille diagnoser for svære medicinske tilfælde. 26 patienter med lidelser, som var vanskelige at diagnosticere blev udvalgt til at deltage i forsøget. For hver patient udførte forskerne en søgning baseret på patientens symptomer og brugte de tre hits, der fremkom mest, til at stille diagnosen. I 58 procent af tilfældene ramte de rigtigt.

bmj.com

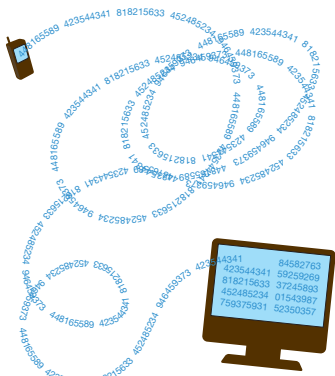
FREMTIDENS COMPUTERSPIEL

VirtuSphere vil revolutionere den måde, mennesket interagerer med computere på i fremtiden. VirtuSphere består af en stor hul kugle, der har fri bevægelighed til at rotere 360 grader. Med et trådløst display på hovedet kan brugeren træde ind i kuglen og få adgang til en virtuel verden, hvor man både kan hoppe, gå, kravle og løbe sig gennem et computerskabt univers. Indtil videre er den virtuelle spillekugle så kostbar, at almindelige mennesker kun kan drømme om den. Men flere steder i verden, fra Moskvas bystyre til computerfirmaet Intel og den amerikanske marine, har man anskaffet sig den dyre kugle.

virtusphere.com

TJEK PÅ NUMRENE

Mobilens telefonnumre går ikke nødvendigvis tabt, hvis den bliver stjålet eller går i stykker. Ved at registrere sig som bruger på zyb.com kan alle telefonnumre i mobilens hukommelse kopieres og lagres på hjemmesiden. Hvis uheldet skulle være ude, kan telefonnumrene findes frem igen. Tjenesten er gratis, men mobilen skal kunne kobles på nettet. *zyb.com*

TEKST METTE HATTEL

ILLUSTRATION MIKKEL HENSSEL

ny avis
bestil nu

Badeferie eller **udfordringer** i verdensklasse?

Det er ikke en badeferie at rejse ud som frivillig. Til gengæld får du udfordringer i verdensklasse og nogle enestående erfaringer med hjem til dit CV.

Læs den nye **REJSEAVIS** og få overblik over de mange muligheder, du har for at lave frivilligt, internationalt arbejde.

Bestil **REJSEAVISEN** på www.duf.dk
eller tlf. 3929 8888

Rejseavisen

- til dig, der tør opleve den virkelige verden

DANSK UNGDOMS FÆLLESRÅD

Rejseavisen er produceret med støtte fra Danidas Oplysningsbevilling

I fakta er du altid på sporet af gode varer

Hilsen Jeppe. fakta-medarbejder

fakta

Det ta'r kun 5 minutter

www.fakta.dk

u
n
c
l
e
g
r
e
y
a
s
Nærmeste fakta oplyses på 76 41 43 43, fakta-kundeservice 76 41 43 00.